

Štev. 6.

Na Dunaju, 31. marca 1899.

Letnik XII.

Madjari pa Nemci.

Pri razgovorjanju o Madjarih in Nemcih je umestno, jedenkrat postaviti Madjare *pred* Nemce, da se tudi stilstično zabeleži logika dejstev, katera kaže, da danes ali vsaj sedaj so v naši monarhiji Madjari mogočnejši in odločilnejši, nego Nemci. Poslednji hodijo dobrikrat se in beračit k Madjarom, da bi jih rešili tudi sedaj, to se pravi, da bi jih zopet postavili na stol neomejene hegemonije.

Za kulisami se je moralo mnogo pripetiti poslednjega pol leta, ker so nemški listi takó neumorno pri delu, da bi paralizovali načrte, ki so se — morebiti — snovali v odločilnih in najvišjih krogih.

Kaže se tudi, kakor da bi Madjari ne bili dovolj zanesljivi podporniki nemške tostranske hegemonije; zato skušajo Nemci tu in v Velikonemčiji kar možno očrniti Čehe v tem smislu, kakor da bi bili veliki nasprotnik trozveze, in da bi bila velika opasnost tudi za Madjare, ko bi Čehi dobili nekaj, kar bi se zlagalo z njih državnopravnim programom. Velika opasnost da bi bila za Madjare, tudi samo tedaj, ko bi ostala tostranska državnozborna večina. Torej, takó zaključujejo in dokazujejo, je treba porušiti to večino in na prvem mestu vreči Čehe. Kar naravnost strašijo na zgorej, češ, da tudi nemška diplomacija bi ne gledala več mirno, ko bi se okrepili Čehi in v obče Slovani. Nobena laž, nobena perfidna denuncijacija nemškim listom ni dovolj ostudna, da bi je ne širili zlasti po vsej Velikonemčiji. Poslednje dni so dr. Kramára nadalje obdelovali; ta češki politik je v posebnem, v „Politik“ priobčenem članku ožigosal te perfidije in razglasil, da vse, kar je pisal o sedanjem pomenu trozveze, je storil na svojo roko, na svojo odgovornost in kot človek, ki tudi sme imeti svoje preverjenje o trozvezi in čem drugem. No to nič ne pomaga, in stvari zasukavajo, kakor da bi ves češki narod soglašal z jednim svojih rojakov.

Velikonemški listi delajo nato, da bi tudi avstrijski cesarski dvor slišal denuncijacije, da bi potem Nemci dobili zopet hegemonijo v celoti, saj velikega dela te hegemonije itak niso še izgubili. Hujskajoči članki pa, ki se priobčujejo v Velikonemčiji, pišejo se v Avstriji in se potem iz pruske Nemčije presajajo na avstrijska tla kot pruskonemško blago.

Z druge strani rujejo odtod posredno in neposredno po madjarskih listih. Židovstvo dela kupčijo tu in tam

z moralnim blagom narodov in na prodaj ima seveda Slovine.

Tostranski nemški opoziciji je bilo od začetka do danes do tega, da bi jej Madjari pomagali na krmilo, torej poprej vreči vsako vlado, katera bi ne bila popolnoma nemškohegemonistiška. Dolgo časa so bili tostranski Nemci zadovoljni z Banffyjem; odkar pa se je bil dogovoril s tostransko vlado, da bi se moglo pogajati z Ogersko, tudi bez delovanja našega drž. zbora, je izgubil milost nemških hegemonistov, in naposled so ga pustili na cedilu kot „izgubljenega moža“. Razveselili pa so se nastopa sedanjega ministerskega predsednika madjarskega, učenca Deakovega, ker se nadejajo, da bode on vplival zopet nato, da se izpolnijo želje nemških prvorojencev. Sodijo pa za se ugodno o Széllu radi tega, ker za Deakove dobe so bili tostranski liberalci dovolj krepki, da so si hranili hegemonijo tu, kakor so jo formalno in dejanski dobili Madjari tam. Madjari so se dobro imeli za časa neomejene tostranske hegemonije, — torej naj bi se ista v Cislitvanskem povrnula ali prav za prav gospodovala nepretržno še dalje.

Széll se ni izrazil doslej ne za Nemce, ne zoper nje; on dokazuje le potrebo gospodarske skupnosti, štiti pa formalno pravo madjarskega samodoločevanja tudi v gospodarskih stvareh, katere se tičejo obeh polovin cesarstva. Da pa je Széll pristaš madjarske gospodujoče stranke in v obče prijatelj kar možno samostalne Ogerske, razvidno je iz tega, da so po njegovem nastopu v liberalno stranko vstopili ne le liberalni secesionisti, temveč tudi doslej posebe ločena stranka nacionalistov.

Okrepljenje madjarske liberalne stranke nikakor ne more biti ugodno ne za avstro-ogerske Slovine v obče, ne za tostranske posebe. Jeden glavnih vzrokov je uže v tem, da madjarsko liberalstvo je požidjeno ravno takó ali še v večji meri nego tostransko nemško liberalstvo. Poslednje je, kar se dostaje števila in tudi moralno oslabiljeno, a ima svoje Žide in židovske organe, ki so v najoži zvezi z madjarskimi Židi in listi, ki prav za prav vodijo in odločujejo madjarsko politiko. Naj bi po takem postopal Széll tudi pravilno, da bi se ne vmeševal v tostransko politiko, njegova mogočna liberalna večina mu uže pride do kože, da ga spravi v tir, ki bode njej, torej koncem koncev tudi tostranskemu nemško-židovskemu liberalizmu po godu. K temu je treba mimogredé dodati, da Széll je prijatelj znanega Chlumeckega, s ka-

terim je prišel uže po svojem sedanjem nastopu tudi v osebno dotiko. Bezpomembno ni razgovarjanje takih 2 liberalnih množ.

Madjarska liberalna stranka se uže čuti toliko krepko, da daje po svojih členih naravnost razumeti, da je potreba pomagati tostranskim Nemcem do lastne nemške, seveda, če možno, čisto liberalne vlade.

Najprej se je oglasil v madjarski drž. zbornici posel Polonyj, potem pa posl. Mezösy za hegemonijo Nemcev tu, Madjarov pa tam. Oba sta povdarjala pariteto s Cislitvansko, a takó, da bi tu gospodovali Nemci. Treba je napraviti konec tostranskim zmešnjavam in napraviti red, seveda najlepši red na svetu, — z nemško hegemonijo. Kaj pa da, hegemonija tam, hegemonija tu, — to je tudi krasna pariteta!

Dne 16. marca pa se je vendar vpliven Madjar oglasil v nekoliko drugačnem smislu. Grof Stefan Tisza je naravnost odgovarjal Mezösyju ter dokazoval pariteto sicer in hegemonijo Madjarov na Ogorskem, a *neutrality* gledé tostranske polovine. Tudi njemu so ljubši Nemci s svojim gospodstvom, a treba je poštevati tudi druge tostranske narode. *Dvakrat* so rešili Madjari nemško liberalno gospodstvo v Cislitvanski, in Madjari niso krivi, ako niso Nemci ohranili te hegemonije. Sedaj pa ne kaže drugega, kakor ne vmeševati se v notranje stvari tostranske polovine. Tudi ko bi res prišlo do federalizma tostran, bi za Madjare ne bila še nikaka nesreča; kajti madjarska nacija je v svoji politiški jedrnosti krepka dovolj, da more kot taka vzdržati se tudi nasproti cislitvanskemu federalizmu, in tostranski federalisti bi bili toliko modri, da bi računili z državo madjarske nacije; nasprotno pa bi tostranski federalisti začeli sovražiti Madjare in delovati za federalizem tudi na Ogorskem.

Misli tega znamenitega govora vplivnega madjarskega politika so prehvapile večino madjarske liberalne stranke in kar razkačile tostranske židovskoliberalne liste. Začeli so poniževati grofa Tiszo, češ, da govori logično, ali dejstva da dovajajo njegovo logiko do absurdnosti in nasprotnih dejstev; tudi da se je hotel ta grof le maščevati nad Széllom, kateremu se je posrečilo malone vse madjarske zastopnike spraviti pod jedno in isto liberalno streho. Tisza je neki tudi osamljen v svojih nazorih.

Takó ali takó, našel se je vsaj jeden Madjar, ki ima pogum izraziti mišljenje, katero je vsekakor politiški modrejše, nego dosedanje slepo in bezobzirno madjarsko gospodstvo. Moramo sicer misliti, da glas St. Tisze ostane v resnici bolj ali manj osamljen in bezvpliven, in Slovani se ne morejo dobrega nadejati od tega tudi radi imena Tisza; kajti Tisze so Tisze in držé bolj ali manj skupej, a noben madjarski državnik ni bil več slavofob in slavofag, nego dolgoletni minister, še vedno politikujoči Koloman Tisza.

Dobro bi seveda bilo, da bi se Madjari ne vmeševali v tostranske razmere, ker je danes njih vpliv še mogočen; Poljaki in sedaj tudi češki politiki se itak pri kraju držé, takó da bi Čehi za svojo oportunistiško politiko zaslužili plačilo od Madjarov, da bi ostali vsaj nevtralni ob češkem stremljenju k uresničenju njih državnopravnega programa. A nato Čehi bezuspešno čakajo; tudi ko bi Madjari spomnili se, da imajo Čehi zasluge za vstvarjenje današnjega duvalizma, in da imajo celó manj omadeženo svoje državno pravo, nego je bilo

madjarsko, bi pa velikonemška politika s svojim vplivom premotila Madjare, da bi delovali rajši proti tostranskemu federalizmu.

Madjari niso dovolj močni, da bi pomagali Čehom k cilju, kakor so poslednji pomagali Madjarom, in ti po svojem sedanjem zastopstvu niti volje ne morejo kazati, da bi bila na prospeh Čehom. Ravno češki oportunistem, ki traja gledé na Madjare, v politiškem pogledu od začetka duvalizma do danes, je zakrivil, da se Madjari niso bali ne Čehov, ne drugih tostranskih Slovanov, in le gr. Stef. Tisza je takó rekoč proti svoji volji indirektno namignul tostranskim Slovanom, kakó bi bili dolžni postopati nasproti Madjarom. Bojazen, oprta na dejstva, bi utegnula Madjare iztrezniti, da bi se ne obračali toliko proti Čehom, kakor doslej. To pa bi bilo le Čehom na dobiček. Vprašanje pa ostaje odprto, ali naj ostanejo nemadjarški narodi na Ogorskem zares še nadalje hlapci in robotniki bezobzirne hegemonije.

Ali je taka hegemonija patrijotiška? Dá, specifično madjarska; za kratko dobo dobro sredstvo za namen; za daljšo bodočnost pa je hegemoništška politika Madjarov vendar le kratkovidna in utegne za nje imeti posledice, na katere ne računijo. Narodi ne morejo biti zadovoljni ž njo in skušali se je bodo otresti, gotovo ne na korist sedanjim zapovednikom.

Kdo pa je izbral Madjare, da sedaj po svoje „vodijo“ nemadjarske narode? Oni sami so se izvolili za ta posel, to pa pomenja silo, katere ne trpi tisti, ki čuti moč v sebi, da se je znebi. Madjari bi utegnuli dolgo „voditi“ druge narode, biti torej »primi inter pares«, ako bi se vedli do teh drugih narodov tolerantno in pravično; takó pa si nakopujejo gnjev očetov nemadjarskih narodov, in ta gnje vse presaja na sinove in vnuke, in ko odbije ura za otresenje naloženega jarma, se dotični rod spomni, kaj vse so počenjali madjarski gospodovalci proti njim.

Ali je po takem hegemonija Madjarov patrijotiška v smislu interesov cesarstva in dinastije? Ne, nikakor ne, ker Avstro-Ogorska se je vstvarila in vzrastla do današnje veličine ne vsled podjarmljenja, temveč vsled srečnih pogodb in dogovorov, a noben narod ni ne izrecno, ne implicite pridružil se k današnji celodržavni skupnosti, da bi proti njegovi volji gospodovali drugi nad njim. Taka je v vsem cesarstvu, in stareji in noveji zakoni, stare pogodbe in današnje ustave ne govoré o hegemoniji jednih in podrejenosti drugih narodov. Avstro-ogorska monarhija ima uslovje in opravičenost obstanka v enakopravnosti vseh narodov ne le v nacionalnem, temveč tudi v politiškem pogledu.

Narod torej, priki tiska druge narode s svojo hegemonijo, dela proti interesom cesarstva.

Kar velja na to stran za Madjare, velja tudi za Nemce, in nemška liberalna stranka je z zavestjo privolila v duvalizen, da bi prvenstvo imeli tam Madjari, tu pa Nemci; moralna odgovornost za madjarsko hegemonijo je treba zvrnuti na Nemce, in celó na Nemce v obče, ker je tudi in ravno Velikonemčija pospeševala tvorbo duvalizma in ga v istem nemškem interesu podpira tudi dandanes.

Nemška opozicija cislitvanska pa dokazuje, da ostaje na istem stališču, kakor poprej močna in jedino odločujoča nemška liberalna stranka. Ona hoče po vsej sili, z zvijačami, skrivnim ruvanjem, javnimi lažmi in agitacijami pridobiti staro hegemonijo v vsej njeni moči ter tudi tostranske Slovane zopet pritiskati.

Ali je to patrijotično, dinastično, v interesu monarhije?

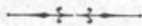
Kakó naj si Slovani pomagajo? Moči prave nimajo, ker so razkosani, po volilnih redih pritiskani, s pristransko državno, oziroma deželno ekonomijo oslabljeni. Poljsko plemstvo je v nesrečo avstrijskih Slovanov v obče prava šiba, da radi njega delujejo sistemi. kakor zahtevajo nemški pa madjarski hegemonisti. Da bi bili Slovani vsaj jedini, bi moralno vplivali na znotraj in zunaj in od tod zopet na znotraj. Ali zunanji svet ne more soditi povoljno, ravno ker imamo poljsko plemstvo, ki drži s tistim sistemom, ki hoče vsakodobno uveljaviti se, in ti sistemi do danes niso bili Slovanom še nikdar ugodni.

Jako težavno stališče imajo Slovani, in to je še posebno zlo, da nimajo voditelja med seboj, ki bi po pravici imel avtoriteto med njimi. Tako gredo, vsak svojo pot, in jeden in isti narodi radi svojih strank celó razne poti. Takó je možno celó brez težav vladati, s pomočjo madjarske hegemonije tam, nemške pa tukaj.

Takó, rekli bi, ako bi ne bilo prezaresno, madjarski pa nemški hegemonisti celó burke uganjajo s slovanskimi narodi, in kolikor morejo, jih v tem plemenitem poslu posnemajo tudi poljski šovinisti in italijanski irredentisti.

Slovanom ne ostaje drugega, kakor opirati se na moralno silo svojega stremljenja in pa dejansko moč, kolikor je je v njih. Za moralno vplivanje pa potrebujejo vzajemnosti, združenega delovanja; dejansko silo pa si morajo povečati gmotno in kulturno. A tu se jim delajo zapreke, da se ne morejo razvijati niti toliko, kolikor bi jim dovoljevale relativno skromne lastne moči. Iz tega pa je razvidno, da glavna bramba ostaje za Slovane v moralni solidarnosti. Združeni klici proti krivicam morajo izdati vsaj toliko, da se ukroti nekoliko bezobzirna ošabnost in nenasičenost madjarskih pa nemških in vseh drugih hegemonistov.

Slovani so za jednako pravo narodov; to jedino je avstrijsko; vse drugo se obsoja samo od sebe. Kdo je pravi Avstrijec, pravi prijatelj dinastije? Hegemonisti najmanj, in v moralni borbi za narodna prava, mora tudi ta točka pomagati Slovanom, da se rešijo nepozvanih voditeljev madjarskih in nemških hegemonistov.

Iz deželnih zborov.

Kranjski. 23. marca. Imenom finanč. odseka nasvetuje Hribar slov. dram. društvu in nemškemu gled. društvu v Ljubljani, vsakemu po 6000 gld. podpore. Povše je zato, da se o tem popreje posvetujeta oba slov. kluba. Kalan je proti podpori nem. gledišča ter spominja na Slovane sramotečo igro »Habsburg«. Rajši naj se pokloni slov. dram. dr. 9000 gld. Hribar pravi, da so naprednjaki morali z Nemci sklenuti dogovor radi jednake podpore obeh gledišč, ker so bili klerikalci sloven. gled. sovražni. Kalanov nasvet je le politiški maneuver. — Dež. preds. Hein pravi, da igra »Habsburg« ne sramoti Slovanov, saj podaje historiške podatke. — Nato se sprejme odsek predlog. Proti njemu so katol. narod. posl. Knezoškof Jeglič izjavi, da smatra umetnost za bezuslovno potrebno pri razvoju vsakega naroda, da pa je dolžen protestovati proti sedanjí smeri v gled., ki je proti božjim zakonom in zavaja v greh. — Hribar

popravi opazko Heinovo, ker »Habsburg« poveljuje nemško Avstrijo. (Op. ur. O igri »Habsburg« in nje Slovane sramoteči tendenciji smo uže na kratko sporočili, ko se je prvič igrala na Dunaju.)

Koroški. 22. marca. Nemški posl. so vložili slovesen protest proti rabi § 14. sploh in za urejenje jezikovnega vprašanja posebe. Dež. preds. je izjavil, da to prekorača kompetencijo dež. zbora; dež. glavar, grof Goëss, ga je kljubu temu postavil na dnevni red naslednje seje.

Štajerski. Nemška večina je Slovincem milostno dovolila po jednega zastopnika v vsakem odseku. Voljeni so: Žičkar v finančni, dr. Dečko v naučni, Lendovšek v peticijski, dr. Jurtela v deželno-kulturni, dr. Rosina v občinski, dr. Serbec v železniški odsek. Nemškim katolikom je večina dovolila zastopnike v odsekih, ni pa volila onih, katere je določila stranka, temveč one, katere si je izbrala sama; to pa, da izključi Karlona. Ta je protestoval in izjavil, da proti svoji volji voljeni posl. mandatov ne sprejmejo v odseke. Dež. glavar je izjavil, da jih morajo sprejeti, in ako jih ne bo v seje, da jih zadenejo določbe opravilnika.

17. marca. Sprejela se je uravnava učiteljskih plač.

22. marca. Grof Kottulinsky predlaga, da deželni odbor vse potrebno ukrene gledé dež. zavarovalnice proti toči. Posl. Hagenhofer predlaga, naj vlada odpravi drž. mitnice. Bar. Rokitsansky, da se vlada naprosi za vvedbo dveletne vojaške šole, ter da odpadejo vojaške vaje za brambovce v 11. in 12. služb. letu. — V vinorejski odsek so voljeni 3 Slovenci: dr. Jurtela, dr. Rozina in Vošnjak. — Klub nemškonaprednih poslancev je sklenul, da v prvi seji po Vel. noči sproži v dež. zboru debato o polit. položaju in § 14. V to svrhu se hoče sporazumeti s klubom nemške ljudske stranke.

Nižeavstrijski. Dež. zbor ima na sporedu dne 28. marca Hoferjev predlog o jeziku. vpraš. Poročevalec dr. Kopp predlaga: Ker sicer nezakonite, a vendar veljavne jezikovne naredbe za Češko, Moravsko in sedaj tudi za Silezijo oškodujejo nemško posest; ker se od Čehov v njih utemeljenje ne navaja toliko potreba drugih narodov, kakor državno pravo čeških dežel, ki oškoduje avstr. ustavo; ker pomirjenje cesarju in državi zvestega nemškega prebivalstva in parlamenta ni drugače možno nego s preklicem teh naredeb; ker se ž njimi oškoduje bodočnost nemških uradnikov in onemogoči jednotna uprava z nemškim notranjim uradnim jezikom, ki je bezuslovno potrebna za vsako, zlasti pa za mnogojezično državo; ker pogubni nasledki teh naredeb vplivajo na nemško pradedovino avstr. monarhije: izjavlja dež. zbor, da je preklic jez. naredeb v interesu Nemštva, še bolj v interesu Avstrije, torej tudi za Nižo Avstrijo, bezuslovno potrebno; in vsak poskus, da se se reši jezik. vprašanje drugače nego po drž. zakonu, zlasti pa po § 14., je neuspešen in poguben.

Gornjeavstrijski 16. marca. Vlada se pozove, da resno prične upoštevati ustanovo medicinske fakulte v Lincu, zlasti ker daruje hranilnica za to 25.000 gld., in mesto dá potrebno stavbišče. Vladni zastopnik pravi, da se pogrešanju zdravnikov bolje opomore z ustanovo štipendij. — Dierzer smatra razbremenjenje sedanjih fakult po ustanovi novih v manjih mestih, kjer so vsa uslovja zanje, kot n. pr. v Lincu, za potrebne v interesu pouka.

24. marca. Dež. zak. načrt, da je nemščina jedini uradni jezik v vseh javnih šolah gornjeavstr., — se je soglasno sprejel.

Češki. Namestnikom dež. maršala češkega je imenovan posl. Wohanka.

23. marca. Dr. Skarda nasvetuje odsek 21 članov za premembo dež. reda in dež. zb. volitev. — Dr. Pipich nasvetuje, da se pozove vlada, da ustavi sklep češke hranilnice, da se pokloni »Grand Hotel« nemškemu velikosolcem za dijaški dom.

Moravski 15. marca. Nadaljevanje debate o šolskem budgetu. Referent dr. Fux nasvetuje, naj se odpravijo dvojezične šole in podpravi ljudsko šolstvo. Želi, da se pomirita oba naroda ter odstranita sovraštvo. V to pa je pred vsem potrebna narodna ločitev šolskih oblastij. Šilený je za pomnožitev čeških meščanskih šol. Poroč. Götz pravi, da so nemške občine imele že meščanske šole, ko so bili Čehi tem zavodom še neprijazni, zato jih je več, a to se še lahko popravi. Čehi so lahko zadovoljni z razvojem narodnega šolstva na Moravskem.

22. marca. Brandhuber poroča o proračunu za srednje šole, 497.000 gld. in nasvetuje resolucijo, da se vlada pozove, naj prevzame nekatere teh zavodov. Dež. namestnik javi, da je pogodba za nakup stavbišča za češko realko v Brnu pri minist. v odobrenje, ter se prične prihod. leto z zgradbo, za katero je bilo že zadnja tri leta stavljenih 130.000 gld. v proračun. Dr. Götz pravi, da je na Češkem 26 drž. realk s 800.000 gld., na Moravskem le 3 s 113.000 gld. drž. prispevka. Dež. odbor naj torej državo pozove za prevzete realke. — Šilený je za to, da se pomnoži pouk v modernih jezikih, a zmanjša pouk v latinščini in grščini v drž. srednjih šolah.

23. marca. Fux govori za interkonfes. šolo, za nastavljanje nemških duhovnikov; razpravlja mirovno vprašanje in zahteva preklic jezikovnih naredeb. Žaček pravi, da so Čehi za spravo, ker želé, da bi bila Moravska prva dežela, v kateri bi se provela sprava med obema narodoma po lastnem dogovoru.

Pododsek za volilno preosnovo v permanentnem spravnem odseku je 24. marca razpravljal o predlogu grofa Serényija o premembi volilnega reda za veleposilstvo ter javil, da ga ne more vsprejeti. Grof Zierotin je za proporcijsko zastopstvo. O premembi volilnega reda za mesta in trge je izjavil dr. Götz, da Nemci ne morejo sprejeti nasoveta dr. Žačka. Da se preprečijo narodnostni prepiri ob volitvah, naj se delé volilci za Nemce in volilci za Čehé v samostojni volilni razred. Za jeden ali drugi se odločijo sami. Mandati naj se ne razdelé samo po številu preb., temveč tudi po davku. Rektor tehnike naj dobi virilni glas, in štev. zastopnikov trg. in obrt. zbornic naj se ne zmanjša. Osnuje naj se 5. kurija po zgledu kurije za drž. zb. volitev.

Dalmatinski. 4. marca se je razpravljalo o prinosu za Pariško izložbo. Bianchini je bil proti temu, ker na nji ne bodo Hrvati iz Avstrije, Ogerske, Bosne in Hercegovine jednotno zastopani, temveč ločeni po teh deželah. Proračunski predlog se je kljub temu sprejel.

16. marca. Bianchini zahteva, da se njegov, v zadnji seji javljeni nasvet za preosnovo ustave v federalističnem smislu in za združenje Dalmacije s Hrvatsko, sprejme celotno v zapisnik. — Preds. Bulat izjavi, da tega ne more izvesti, ker ni pripustil, da se glasuje o tem predlogu. — Trumbić podpira Bianchinijevo zahtevo. Pri imenskem glasovanju se ta odkloni s 27 proti 5 glasom. — 17. marca. Trojanovič nasvetuje, da se od vlade izprosi amnestija za vse izseljence, ki so bili udeležniki vstaje v Boki. Nujnost in predlog se sprejme soglasno. — 17. marca večerna seja. Cingria smatra Bianchinijev predlog za premembo ustave in

združenje s Hrvatsko, neumestnim gledé na sedanji čas ter ga prosi, da ga odtegne. Ako bi bil čas umesten, bi bila vsa narodna stranka zanj. — Bianchini nasvetuje, da se črta postavka za ital. in nemško izdajo dež. zakonika; ter da se v dež. knjigovodstvu rabi izključno hrvatski jezik. — Dvorni svet. Nardelli povdarja potrebo ital. in nemškega zakonika; ital. je potreben zaradi jezikovnih naredeb od leta 1872 za občevarje s strankami in avton. oblastmi. — Trumbić je za to, da se ti dve izdaji označiti kot prevoda. Oboje se odkloni. — Mrkusić nasvetuje, naj se odpravijo dijete za dež. zb. posl. Pri imenskem glasovanju so bili za to samo — 3 poslanci. — 18. marca večerna seja. Prvo čitanje predloga Cingrija za vvedbo hrvatsko-srbskega kot notranjega uradnega jezika pri vseh upravnih in justičnih uradih dalmatinskih. — Salvi se imenom Ital. izjavi proti temu. Izključenje laščine bi bilo krivično, a vedlo bi do vvedenja nemščine, ne pa hrvaščine. — Milič povdarja potrebo vvedbe zlasti z narodnopravnega stališča. Za predlog govori se Perić in Bianchini. — Sprejme se z vsemi proti glasom ital. avtonomašev. — Mestu Sinj se dovoli na novo 1000 gld. potresne podpore.

20. marca. Prvo čitanje predloga Bianchinijevega o odgovoru na cesarsko pismo. — To, kot važni drž. akt, zahteva, da se nanje odgovori po parlam. običaju, posebno z ozirom na državnopravno stališče kraljevine Dalmacije in z ozirom na ono, kar je dež. zbor naglašal v svoji zadnji adresi. — Cingria pravi, da se je vprašanje zjedinenja Dalm. s Hrvatsko rešilo že z lansko adresom. Sedaj to ni več potrebno. — Dr. Trumbić razjasni, da je ravno sedaj pravi čas za rešenje drž. pravnega položaja Dalmacije z ozirom na § 14. Bianchinijev predlog je bil odklonjen. — 22. marca. Sprejela se je resolucija za železniško zvezo z Avstrijo. Dež. zbor je bil potem zaključen.

Gališki. Vlada je podala dež. zboru predlogo novega zakona za realke. Dež. zakonodavstvo more razširiti te šole na 8 razredov; seveda bi se moralo to zgoditi v soglasju z drugimi deželami, da ne bi bila mladež v jedni prisiljena na daljši studij nego v drugih. Pri realkah bodi možno založiti tudi trgovske šole. V zdravstvenem oziru naj bode skrb za prostore za dijaške igre ter nastanjenje šolskih zdravnikov.

18. marca. Dr. Gorski referuje o premembi deželnega reda in dež. zb. volitev. Odsek nasvetuje, da se pomnoži štev. poslan. iz mestne kurije za 5, virilni glasi za 2. — Vladni zast. je proti zadnjima, dasi priznava pomen Krakovske akad. znanostij in Levovske politehnike. — Romanovicz imenom poljskega demokrat. kluba se izjavi za to pomnožitev ter je za to, da se vvede obče volilno pravo, za kar hoče delati z vsemi silami. — Isto izjavi načelnik poljske ljudske stranke, dr. Bernadzikowski. Ker ni bilo prisotne potrebne tričetvrtinske večine, se odloži podrobna debata.

22. marca. Predlog dež. odbora, da se prevzame poljska ljudska šola v Biali v dež. oskrb, se vrne naučnemu odseku z naročilom, da poroča o tem vnovič. — Razprava o volilni preosnovi se mora odložiti, ker so maloruski poslanci ostavili dvorano, in ni bilo dovoljnega števila prisotnih. — Naučni odsek nasvetuje resolucijo do vlade, da se naj skrbi za boljšo izobrazbo učiteljskih pripravnikov. Posl. Kramarczyk nasvetuje, da se naj pripravnice za niže šole združijo s samostani. Boiko je proti temu, ker duhovenstvo vodi politiko v cerkvi. Škof Czechovicz oporeka temu, da bi se leca in spovednica izkoriščali politično. Kramarczyk pravi, da noče poklerikaljenja, pač pa se s samostanskimi internati varuje nrvnost mladine.

Bukovinski 17. marca. Dr. Popovici je imenom Rumunov predlagal premembo volilnega reda, ki razširi volilno pravo in vvede poročstvo proti zlorabi pri volitvah.

Poročila.

V odgovoru na najnovejšo noto ruske vlade o konferenciji za razoroženje je porta odgovorila, da je sprejela predloženi program kot podstavo razpravam.

O zadnji dopolnilni volitvi v istrski dež. zbor je bila razlika med ital. in slov. kandidatom le za 15 glasov. »Ed.« pravi, da od 68 vpisanih volilcev jih je došlo 56 na volišče, vsi so glasovali za Constantinija, isto tako v Plominu 49 od 50. — Hrvat.-sloven. kandidat je dobil vseh 140 glas. v Pazinu, dočim jih je dobil nasprotnik tu le 56. To je tem pomenljivejše, ker vodijo Lahi borbo proti Pazinski gimnaziji v imenu italijanstva mesta Pazina. A poleg tega je v Pazinu glasovalo še 8 uradnikov za Italijana in le 1 za Slovana.

Deželni glavar istrski Campitelli je došel 17. marca v Koper in prijavil županu Kobolu, da je vlada sklenula, zopet sklicati in sicer v Koper prihod. zasedanje deželnega zbora istrskega.

Črnogorski general Jovan Popović je izdal knjižico »Macedonski vopros«. V nji izraža bojazen, da velevlasti ne bodo dovolj jake, preprečiti vstank v Makedoniji. Opisuje trpljenje kristjanov pod turško vlado in pravi, da Turčija ne izvede reforme. Boji pa se, da nastane boj med Srbi in Bolgari ter da Maced. zapade — tretjemu. Vsi Srbi bez razlike želé bolj priti pod hegemonijo avstrijsko nego bolgarsko; nadeja pa se, da pride Rusija v pomoč deželi, ji pribori avtonomijo in odstrani predmete nemirom.

Odbor polit. dr. v Jindřichovem Gradcu je sprejel resolucijo, naj češki posl. omogočijo vvedenje češčine kot uradni jezik za vse zemlje svetovaclavske korone po dežel-nem zakonu. — Kako naj to stvoré, ko so te zemlje razkosane na razne dež. zборе, tega niso povedali.

Plzenski okrajni odbor se je soglasno izrekel proti drobljenju narodnih sil sedaj, ko preti češkemu narodu toliko sovražnikov, ker je vsako cepljenje na razne polit. frakcije uspehom naroda v političnem, narodnem in gospodarskem pogledu na škodo. — Da bi to uvideli tudi Slovenci, ki so še mnogo na slabšem nego Čehi!

Katol. duhovščina pruske Silezije je (kakor smo uže omenili) poslala pruskemu naučnemu minist. spomenico za vvedenje poljščine v ljudske šole. Povdarja se, da je verska vzgoja po šoli prekinena, pouk o spovedi in obhajilu nezadosten. Ako pruski listi priznavajo slične naredbe za Litavce, ker so bili ti vedno dobri Prusi, dočim hočejo Poljaki zopet vzbuditi svoje kraljestvo, mora se oporekati. Silezijani so bili vedno kralju udani in se niso udeležili vstaj 1830, 1848 in 1863. In ako se je po jezikovnih naredbah posrečilo vzbuditi v Sileziji poljsko gibanje, ne odobrava večina Silezijanov tega iz narodnostnih, temveč iz jezikovnih vzrokov. Zlasti pa se ga duhovščina ne udeležuje. Zato prosijo, naj naučni min. naredbe, ki veljajo za Litavsko, razširi tudi za Silezijo; v spodnjih razredih bodi pouk iz biblije najprvo v poljščini, in tudi molitve poljske; v gornjih razredih pa naj se poučuje tudi v poljskem čitanju, veronauk in cerkvene pesni naj se učé v poljščini poleg nemškega pouka.

V ogerski zbornici je 13. apr. stavil Major nujno vprašanje o ciljih avstr. vnanje politike gledé Kitajske (ker so listi javili, da si hoče Avstrija tam pridobiti svoje ozemlje); je li to samo namen ali uže dejanje. — »Local Anzeiger« pravi, da je bila osnova pridobitve v Kitaju po avstro-oger. zastopniku prijavljena nemški vladi uže 7. feb. Nemški kancelar je tako podkrepil ta namen. »Nat. Ztg.« pravi, da je minister vnanjih poslov uže koncem decembra obvestil gr. Thuna in bar. Banffyja o tej nameri.

Katol. narodno-polit. društvo slovensko je imelo 16. marca v »Kat. domu« Ljubljanskem svoj obči shod. Drž. posl. Povše je opisoval polit. položenje in delovanje slovenske delegacije. Tudi pod to vlado je moral prestati slov. narod mnogo krivic; sklep Graškega nadsodišča, imenovanja v šolstvu in v justiciji. Čuli so se mnogi opravičeni izrazi nevolje, da je slov. deleg. v tej zvezi. Slov. posl. so naznanili vladi in večini, kolika ogorčenost vlada v domovini, in desnica je priznala njih pritožbe kot utemeljene. Sostavili so svoje postulate in jih izročili min. predsedniku. Odgovor ni bil tako ugoden, kakor so se nadejali. — Ostro obsoja informacije, katere dobiva ministerstvo, ter pravi, da klub, v katerem sedé slov. posl., ni bil nikdar vladen, temveč samo klub, pripadajoči k parlam. večini. Pregledali smo račune tistih, ki so želeli, da razpade desnica, zato smo ostali v večini, ki se je zvezala trdnejše. Sedanji boj ni boj za jez. kovne naredbe, temveč za nemško hegemonijo. § 14. je bil opravičen, ker vlada od parlamenta ni mogla doseči najpotrebnejšega. Cudno, da nemške stranke na levisi po svojem referentu sostavljajo tudi zahteve na Kranjskem, kjer imajo itak več, nego jim gre. O spravi je rekel poslanec Engel: »Kolikor odstopite Vi (Nemci) Slovencem na Štajerskem, toliko damo tudi mi Vam.«

Drž. posl. dr. Krek je govoril o taktiki katol. narodne stranke proti sloven. liberalizmu. Boj proti škofovim zavodom je boj proti škofovi avtoriteti, boj proti združnemu življenju pa, ker liberalizem ne dovoli, da bi se stanovi krepili med seboj. Polit. življenje se mora oživiti med nami, časopisje mora postati živahnejše, osnovati se mora kolikor možno majhnih polit. centrov, in snovanje zadrug naj se krepko nadaljuje.

V Dunajskem mestnem zboru se je 16. marca pričela razprava o novem statutu. Došlo je zopet do prepira med strankama. Dr. Förster ni bil zadovoljen s tem, da naj meščani obljubijo, da »hočejo po možnosti varovati nemški značaj Dunaja,« temveč zahteval, naj se zahteva: »da bodo po vseh svojih močeh, zvesto in neustrašeno varovali nemški značaj Dunaja.« — To ni obveljalo. Gledé izključenja od sej (katero naj določa poseben odsek, ne, kakor sedaj, predsednik seje) je izjavil dr. Lueger, da je to potrebno radi ljudij, ki nikakor nočejo mirovati. To velja zlasti o Schönernerjancih. Ako se to nespodobno vedenje tu in v neki drugi zbornici upošteva, ne preostane drugega, nego da se tako pobalinsko početje zapreči. (Isti Lueger, ki je bil proti Badeniju, ko je ta hotel zaprečiti jednako, le še hujše »pobalinsko« početje!) — Glede na volilno pravo je rekel: Žuganje s silo, s tem, da prihrumijo množice, ima uspeh v državi, ki ima strah pred razdirajočimi elementi. A menj ne imponujejo c. kr. patentovani revolucionarni sprehajalci ni najmanjše. Kot avstr. minister bi takoj vvedel obče volilno pravo. Par socijalnih demokratov se ne bojim. S kmeti in obrtniki se jih ne ustrašim.

Ogerska zbornica 14. marca. Pri razpravi o budgetu je član nezavisne stranke, Mezössy, spominjal, da se je min. preds. priznal zvestim privržencem dualizma. Deak je razumeval pod tem polno enakopravnost obeh držav in zahtevo, da je v Avstriji in na Ogerskem polna ustavovernost. Kot bezuslovno podstavo enakosti je priznal potrebo, da vlada v Avstriji in na Ogerskem jeden gospodujoči narod, tam nemški, tu madjarski. Ali pa se more sedaj reči o nemškem narodu v Avstriji, da si je obdržal vodstvo? Polagoma je to izgubil, in sedaj je boj za življenje in smrt med Nemštvom in Slovanstvom. To ni več samo notranja stvar Avstrije, to je vprašanje, ki utegne imeti grozen vpliv na nagodbe. Bivši podpreds. og. zbornice, dr. Lang in bivši podpreds. avstr. zbornice, dr. Kramář, sta izdala knjižici, ki naj dokažeta, da Ogerske nič ne briga, ako si pridobi Slovanstvo vodstvo v Avstriji. To je povsem v nasprotju z Deakovimi nazori. Ta je bil uverjen, da mora slovenska politika vplivati na Ogersko. In ali ne more res ona dovesti do trijalizma na mesto dualizma? Federalistiška prizadevanja v Avstriji niso nova. Belcredi je tiral isto politiko kot

Thun, da o Hohenwartu niti ne govorim. Prvega poskus je preprečil Deak in Beust, drugega Andrassy in Khun. — Sedaj se mora Ogerska dvignuti, ker ne sme nikdar pripustiti trijalizma. Ako se ta posreči, mora zahtevati popolno nezavisnost Ogerske.

16. marca je govoril grof Stefan Tisza. Treba, da se izogibljemo zlasti te tvrditve, da bi ravnopravnost Avstrije in Ogerske bili v kaki zvezi s hegemonijo Nemcev v Avstriji. Duvalizem in enakost znači le, da ima Ogerska državnopravno in politično toliko veljave, kakor onstranski narodi in dežele skupej. Kako pa se te med saboj poravnajo, to Ogersko državnopravno nič ne briga, dokler obstoji omenjena enakost. Nemški sistem v Avstriji je pač v mnogokakem pogledu najprimernejši in najnaravnejši nasproti ogerskemu centralizmu. Dobro vemo, da je razvitek ogerskih razmer Nemcem v Avstriji dvakrat pripomogel do zmage. Danes mora biti Ogerska nevtralna. Smatral bi za veliko napako, ako bi se postavila na nemško ali na slovansko stran. Tudi ako se ustanovi federalizem v Avstriji, bo ta iskal modus vivendi z Ogersko. Smatral pa bo ogerski narod za smrtnega sovražnika in prizadeval si, tudi tu uveljaviti federalistične tendencije, ako bo videl, da smo se zavezali za nemško hegemonijo. Skrbimp za red v svoji hiši, da tu vlada in živi jednotni ogerski narod, zvesto čuva dragotine svoje ustave ter kakor jeden mož zavrača vsako prizadevanje, ki naj omaje temelje ogerske nacijon. države.

»Čista stranka prava« je za 16. aprila sklicala shod v Zagreb.

V Londonu je nemško dobrodelno društvo imelo 18. marca svoj slavnostni banket. Predsednik je napil kraljici in potem nemškemu cesarju ter slavil njegovo prizadevanje za svetovni mir. Dogodki zadnjega tedna v Berlinu so dokazali, kako zelo je cesarju pri srcu pospeševanje civilizacije v tujih svetovih. Nemški gen. konzul je napil avstr. cesarju, pospeševalcu društva. Avstro-og. konzul je povdarjal trajno, srčno prijateljstvo teh dveh vladarjev.

V Mostu je bil 19. marca shod nemških nacijonalcev, kjer je govoril Wolf, a radi hudih napadov na vladu je bil shod razpuščen. Udeleženci shoda, nad 2000, so šli na to k sočasnemu socijalno-demokrat. shodu. Ti jih niso pustili v dvorano, a prisilili so si pristop s pretepom, radi tega je bil tudi ta shod razpuščen. Obe stranki ste se na to zbrali na trgu, od koder ji je razpršila žandarmarija.

Gabril Ugron je kot kandidat v Banffyjevem volilnem okraju, kjer sedaj nima protikandidata, govoril z ozirom na svoj program. Izjavil se je za obče volilno pravo. Korono je treba uveriti, da je ogerski narod najmočnejša podpora dinastije (!!!). Treba je posebnega ogerskega dvora; madjarščina se mora uveljaviti v armadi ter ogerska zastava v nji upoštevati. Honvedi so temelj bodoče samostojne ogerske armade, zato se morajo pomnožiti s topničarstvom.

Nemški radikali so 25. marca priredili na Dunaju shod. Wolf ga je otvoril s pozdravom gostov. Ta shod je pred vsem v proslavo velikega mrtveca, katerega so pred kratkim položili v mavzolej v šaškem lesu. — Bismarckov kip je tudi dičil govorniški oder. Protest. župnik Antonius je imel spomenski govor Bismarcku. Ta veliki zgled bo avstr. Nemcem vedno pred očmi ter jih kreplil v hudem boju. Saj je istinit njegov rek: »Nemci se bojé Boga, a ničesar drugega na svetu.« Kot nemški duhovnik vidi pravo pomladno prerojenje za svoj narod v gibanju za protestantizem v klicu »proč od Rima.« — Pacher je nato razpravljaj, kako se da ubraniti Slovanov. Bismarckov spomin daje Nemštvu moč. Boj za Nemštvo je društven, družaben, gospodarski, domovinski. Nemški narodi se od pamtiveka sistematično naseljujejo med Nemce, z vsemi močmi sile in zvijače jim odjemljejo nemško zemljo, jih izrivajo iz nemških mest: Prage, Budimpešte, Ljubljane, Prosnic, Plzna. — Liberci so se

uspešno branili Čehov. a zato je bil razpuščen mestni zbor; istotako v Gradcu, ki je neustrašeno protestoval proti Badenijevemu gospodarstvu, in v Žatcu so morali Nemci plačevati škodo, ki je v prvi razsrjenosti zadelo nekatere Čeha, v Pragi pa se ni niti krajcar odškodnine dal Nemcem, ki so bili zavratno napadeni in oplenjeni. Vse, kar stvoré Slovani, se smatra v merodajnih krogih kot elementarna nezgoda, ako pa Nemec stvori le senco tega, sodi se ostro po zakonu, in ako Nemec pravi: zgodilo se je v obrambi, pravijo: dà, a vi ste jo prekoračili. Vlada podpira in pospešuje to vrivanje tujcev v nemške dežele. Najpreje pridejo Čehi, potem si osnujejo društva, zahtevajo šole in počesenje uradov. — Dunaj kaže, kaka usoda čaka druge niže avstr. občine, ako se ne obranijo do časa. — Čehi imajo na Dunaju nad 100 društev, hočejo Nemce gospodarsko bojkotati in si izmišljujejo bajke o nekdanjem slovanskem Dunaju, da s tem podkrepljajo svoje zahteve. Nemci dajo mir in gostoljubnost vsakemu, ki je ponižen, in spoštuje gospodarja v deželi. A bezuspešen boj vsakemu, ki hoče prastaremu nemškemu obličju vtisniti slovanski pečat. Vnuki onih, ki so odbili napade Avarov in Furkov, se ubranijo tudi slovanske povodnji. Pri tem pa moramo zaupati le svoji lastni moči. Vlada nam ne pomaga. To smo videli pri lex Kolisko. Dvakrat jo je dež. zbor sklenul, a ni dobila ces. potrjenja. Pred vsem moramo zabraniti nadaljnji češki dohod. Kdor rabi delavca, naj sprejme le Nemca. Potem se morajo zavrnuti Čehi v prave meje. Nikakor ne smemo trpeti čeških obhodov in protestov proti starodavni veljavi nemškega jezika. Braniti jim nočemo, ako med seboj govoré češki. A iz tega izvajati, da je češčina drugi deželni jezik, ne gre. — Pomanjšati se more število Čehov in Poljakov, ako se na mesto teh, katerim ne ugaje nemški Dunaj, nastanijo samo Nemci. Ako so oni gospodarsko proti nam, jim tudi mi pričnemo gospodarsko vojno. Nemci naj kupujejo le pri Nemcih, le pri takih, ki imajo izključno nemške delavce. Vlada, dežela in občine naj nastavljajo izključno le nemške uradnike in služabnike. Vse to zahteva delo, žrtev, čuječnost. Nemci na Češkem imajo svojo zvezo, proti Slovanom je »Südmark« na braniku, »Nordmark« varuje Silezijo, na Moravskem je severna in južna zveza Nemcev. Treba je osnovati še »nemško donavsko stražo« (»deutsche Donauwacht«, ki naj ščiti proti češkemu ruvanju na Nižeavstr. Seveda se ta ne sme omejiti le za rojene Dunajčane in Nižeavstrijce; Nemci iz sudetskih in planinskih dežel, ki so tu dobili drugo domovino, radi postavijo svoje moči v obrambo Nemštva ob Donavi. Preje bo tekla Donava nazaj, predno postane slovanska. Ko so se Rimljani bojevali z Markomani, so proti njim poslali leve, ki so reko preplavali. a oni so te »rumene pse« pobili. V naših žilah teče ista kri, in mi naj se strašimo dvorepega češkega leva, ki hoče od severa prepluti Donavo.

Dr. Foerster je govoril o kršč. socijalistih v mestu (Dunaju) in deželi. Nemško-nac. gibanje se je z Dunaja razširilo po Schönererju, kršč. soc. pa ne znajo drugega, nego zabavljati. Kar se godi v Dunajskem mestnem zboru, je zasramovanje nemškega čuvstva. Bez vsmiljenja se mora pobijati tudi oni, ki javno ali tajno podpira kršč. soc. težnje. — Stein iz Heba je govoril o nemško-nac. delavski organizaciji, ki na severnem Češkem zabranjuje prodiranje socijalne demokratije. — Zeidler iz Karbie govori o organizaciji radikalnih Nemcev na Sev. Češkem. Nemci iz Češke ne priznavamo zveze nemške ljudske stranke. Mi stojimo za Wolfom in Schönererjem.

Nikdar več ne bo Kaiser sramotil nem. nacionalcev, za Hoehenburgerja se ne zmenimo. Nikdar več nemški poslanci ne ustavijo odločne volje nemškega naroda. Zaključeno jim »Do sem in ne dalje,« da bo tisočero odmevalo po planinskih in donavskih deželah. Pri prih. volitvah dobi naša stranka 60—70 mandatov. Severna Češka bo bojišče in vodilna v vsem gibanju. Šele potem pridejo bolji časi, kadar se težišče preloži na mejo Nemčije in Saksonske.

Wolf opisuje naraščanje radik. gibanja na Tirolskem, o katerem se je uveril sam. Danes je pojav za radikalizem na Dunaju, kjer vlada Lueger v svoji domišljavosti z nečuvnim terorizmom. V Nemčiji so štiri petine prebival. radikalci. Radikalizem v Avstriji je provzročen po vladi. Nemci morajo biti složni gledé na nagodbo in jezikovno vprašanje. — O nagodbi ne bo Thun več razpravljajal s Szellom; saj si ta na prste sošteje, doklej bo še vladal Thun. Ali pride za njim Chlumecký ali Liechtenstein, mi smo izprevideli tajnosti avstr. vlade ter se bomo po tem ravnali. Kdor bo tudi novi min. preds., in ako tudi prekliče jezikovne naredbe, skrbno bomo na straži in tudi pri navidezni dobrohotnosti do Nemcev morali spoznati namen: zatreti Nemštvo v Avstriji in ustanoviti slovansko državo. Oni, katerim je za obstanek Avstrije, naj razmišljajo, ali more poslovanjena Avstrija ostati velemoč v Evropi, in ali more poslovanjena Avstrija biti trgovsko-polit. moč na zunaj. Dolžnost vsakega nemškega poslanca je, da vstraja v sedanjem odločilnem boju za obstoj, veljavo in moč Nemštva v Avstriji. Nobenega sporazumljenja, nobene prijaznosti od strani vlade. Preklíc jezikovnih naredb nov jezikovni zakon z uveljavljenjem nemščine kot držav. jezik. — Izdelek nemških zahtev je nepotreben in ima le namen, da odvrne Nemce od glavne zahteve in se izkaže uslužen vladi.

Starokatoličani so pričeli napeljevati vodo na svoj mlín, da vsaj nekaj pridobé od protirimskega gibanja. Povdarjajo, da imajo bogoslužje v nemščini, da so odpravili vse, kar se ne strinja s svobodo (papeško nezmotljivost, spoved, odpustke, celibat itd), a v ostalem pridržali pravo katoličanstvo, ter za to vabijo one, ki nočejo postati protestanti, da pristopijo k njih cerkvi.

Društvo protestantov na Dunaju je 23. marca na svojem shodu sklenulo na predlog župnika dr. Zimmermanna resolucijo, da pozdravlja gibanje »proč od Rima«, ker je to zadoščenje krivicam, ki so se godile protestantom v prošlih vekih v Avstriji. Izreka obžalovanje dr. Johanny-ju, ki je povodom posvečenja evangeljske cerkve na Dunaju s prižnice izrekel se proti temu gibanju.

Društvo rokovičarjev in bandažistev na Dunaju je na svojem občem shodu imelo veliko debato zaradi podpore pomočnikov s Češkega in Ogerskega. Donatin se je togotil, da bi se v nemškem mestu podpirali Slovani. Poglejte v Prago, tam bi Praški magistrat vsakega Nemca iztirjal iz mesta, ki bi se drznul, da ga prosi podpore. Nemško društvo se ne sme na ta način počesiti. — Soglasno se je sklenulo, da se preko podpore češkim in ogerskim pomočnikom prejde na dnevni red.

Štajerski nemški ustavoverni veleposestniki so 27. marc. v Gradcu sprejeli na svojem volilnem shodu resolucijo, da je sedanje stanje v državi še mnogo opasnejše od 1848. leta; da je drž. kriza v mnogo večji intenzivnosti in trajnosti; nezakonito stanje pa slabi drž. dostojanstvo in gospodarski razvoj. — Med avstr. narodi je Nemec prvorojenec. Pred vsem je treba, da se vlada

oprosti vpliva slovanskih večinskih strank, da se povsem odvrne od sedanjega napačnega sistema, da poda Nemcem za mnoge krivice polno zadoščenje in jim prizna njih opravičeno stališče prvenstva v državi. Zato pozdravljajo sestavo narodno-polit. zahtev Nemcev, ker se nadejajo, da bodo trajni temelj bodočnosti Nemcev v Avstriji in tako povod preobratu na bolje.

Veliko-Sieghardski občinski svet je poslal nižeavstr. dež. zboru peticijo proti namerjani preosnovi volilnega reda za dež. zbor. Tu se meščanski in kmečki volilci spojé v nove skupine. Z ogorčenjem se poprašuje prebivalstvo po mestih, kaj je zakrivilo, da se tako ravna ž njim? Bilo je preliberalno in volilo poslance, ki niso zadovoljni s sedanjimi težnjami. Da se torej takih nadležnih poslancev znebé, morajo biti volilci mest kaznovani in vvrščeni skupej s kmečkimi. A tudi tem ni ustreženo, ker imajo oboji različne interese. Oboji pa se bojé, da postane to usodno za nemški narod v Avstriji, ker druge dežele to lahko posnemajo in tam Nemce, ki živé v mestih, potopé v slovanski povodnji. Zato, da se odvrne preteča krivica, prosi obč. zastop vse pošteno in nemško misleče poslance, naj ne potrdijo volilne preosnove.

Fraze o »krivici« so povsod, kjer gre za to, da se poravnava kaka stara krivica in vvede pravičnejša stvar. Ker pa pride potem še strašilo »nemštva v nevarnosti«, je pobožna želja nemškega liberalizma po vladi dovolj utemeljena.

V občini Draga pri Kočevju so pri občinskih volitvah Slovenci sijajno zmagali.

Ljubljanska podružnica »Südmarke« je imela lani 240, letos 301 ima članov.

V Laškem trgu na Štaj. se je osnovala podružnica »Südmarke«.

Rojanski župnik Jurizza, ki lani ni dovolil peti pri pogrebu sloven. žalostinke v cerkvi, je to letos dopustil bez ugovora laški. Tako gospoduje italijanaš v sloven. župnji.

Radikalni Srbi so propadli pri volitvah v Sarajevski mestni zbor.

Vlada je dovolila, da se v Mostaru ustanovi »hrvat. dionička tiskarna.«

V Budimpešti so priredili 24. marca novinarji v proslavo 50-letnice svobode tiska na Ogerskem banket, katerega so se udeležili tudi ministri. — Svoboda je seve samo za madjarske pisce, — za slovaške je le ječa.

Na volil. shodu v okr. Karlin-Smichov 24. marca je govoril dr. Engel o položaju ter rekel, da se mu zdi neverojetno, da bi grof Thun namerjal s § 14. izdati jezikoven zakon. Thun je obečal da bode postopal vedno po dogovoru z desnico. Ker je kavalir, ne prelomi svoje besede. Pač pa misli, da hoče vlada sklicati nove konferencije Čehov in Nemcev radi jezikovnega vprašanja. Čehi se jih gotovo udeleže, o Nemcih se ne ve.

Znana burka »Ein Böhm in Amerika«, v kateri se smešijo Čehi in Židje, je bila v Kremsu prepovedana. Vsled tega je v nižeavstr. dež. zb. interpeloval Richter, je-li to dokaz prevelikega prijateljstva vlade do Čehov.

Schönerer potuje po severnem Češkem ter zbira pristaše za prestop k protestantstvu, ker mu zelo prede, da dobi 10.000 duš zato do 1. apr., drugače mu preti velika blamaža.

Pravoslavni vladike bosenski (Mandič iz Sarajeva, Živković iz Dolnje Tuzle in Petrović iz Mostara) so

23. marca dospeli na Dunaj, da se cesarju zahvalijo za odlikovanje povodom jubileja.

V »Vaterl.« ovajajo kranjski katoliki svoje liberalne sodeželane, in — ker to še vedno vleče najbolj — z gravitacijo po Rusiji. Tudi se norčujejo iz prizadevanj za slov. univerzo. Žalostno, da so med nami še vedno tiči, ki onečiščajo lastno gnezdo, ter da se stranki ne zadovoljujejo s tem, da pereti svoje umazano perilo doma.

Tržaški mestni svet je sklenul priziv zaradi ustavljenja sklepa o vzdajanju plošče v spomin shoda proti hrvat. gimnaziji. Dotična namestniška prepoved se obesi v okviru pod steklom v svetovalnico.

V Levovu je 21. marca na inicijativo akad. mladeži ruske bila ob veliki udeležbi bogosluženje zadušnica, za Stasjuka, ki je bil pri zadnjih volitvah preboden od orožnika.

Tirolski deželni volilni odsek je 22. marca z 19. proti 13 glasom izključil posl. Grabmayrja iz tega odseka. To je zmaga nacionalcев, Grabmayerje v svojem govoru povdarjal, da hoče varovanje avstr. države na zgodovinski postavi nemški in dosego narodnega sporazumljenja; nasproti Schönererjancem, ki so za bezobziren boj.

Grof Albert Apponyi se je izjavil Dunajškemu dopisniku angleškega lista »Daily Chronicle«, da so Madjarom Nemci v Avstriji kot vodilni element najbolj simpatični, da pa stvari niso več take kakor 1871, ko je grof Andrassy rešil nemško hegemonijo v Avstriji. Tedaj je ta še obstajala, a odslej je uže povsem izglubljena, in sicer vsled vednih napak Nemcev. Nemci tudi nimajo nobenega voditelja, s kom naj se torej pogajana vrše?

Iz novin.

Berolinska »Nation« je donesla članek dr. Lipperta o namerjani jezikovni uredbi vlade; on si to želi, dasi jo drugi zavračajo kot maneвер proti nemški celokupnosti.

»Svět« je donesel povodom stoletnice Čelakovskega članek, v katerem pravi, da bodo Rusi iz vse duše slavili to češko proslavo, saj je Čelakovský jeden prvih, ki je prav cenil pomen Rusije.

O makedonskem vprašanju piše »Berl. Tgb.«, da se turške garnizije pomnožujejo neprestano, tako da bo ob severni meji v kratkem 200.000 vojakov. Edhem paša, vrhovni zapovednik maked. čet, je dobil nalog, da takoj odide na svoje mesto.

»Münch. Allg. Ztg.« piše, da madjarska kulturna centra med Slovaki nimajo nič uspeha, pač pa raste vpliv Čehov, zlasti češko-slovaške unije. Madjari naj torej opusté politiko brutalnosti ter onemogočijo češke agitacije s tem, da pusté Slovakom njih materin jezik in narodno kulturo ter tako zabranijo, da bi se oni narodno in kulturno približali in spojili s Čehi.

»Primorski list« razpravlja o važnosti Trsta za celokupni slovenski narod. Njegova izguba bi bila največa gospodarska izguba za sloven. narod. A tudi v narodnem pogledu velikanska. Vendar se stvori zanj tako malo. Vse delo in vse žrtve se prepuščajo tržaškim rodoljubom. Treba je torej za Trst izdelati poseben program; zanj treba posebne gospodarske organizacije, slov. cerkve in duhovništva.

O istrskem dež. zboru piše »Informat.«: Ako so v vladnih krogih prišli do uverjenja, da Poreč ni pripravno mesto za dež. zbor, moral bi se izvoliti jedino le Pulj, kjer je bil uže lani dež. zbor. Iskanje po kraju napravi vtis, da se hoče kraj, ki naj vsled laškega značaja vzdržuje fikcijo o laški

Istri, in ne kraj, ki je uže stoletja pri Avstriji, ki čuti avstrijski, in kjer je vsaj deloma naseljen tudi slovenski živelj. Ali hočejo res slovenskim poslancem preprečiti vršenje njih dolžnosti, in jih izpostavljati zalitvam vsega slovenskega in krščanskega? Polit. podivjanost, ki je zadnja leta tako močno se pojavila, se bez skrbi nadalje goji. »Piccolo« uže sedaj ščuje proti slovenskim poslancem in pripravlja prebivalce Koperske k demonstracijam proti njim.

Berolinska »Post« piše o nevarnosti, ki preti trozvezi od strani Čehov in njih sovražnih stremljenjih proti Nemčiji; saj je zveza z Nemčijo po izrekih Čehov za to slaba, ker preperečuje koronanje češkega kralja in imenovanje češkega ministerstva. Od Badenija pa se državnopravni program Čehov ne zavrača niti od najvišega mesta niti od vlade. Nemčija ni nikdar skušala vmeševati se v notranje stvari avstrijske, vendar pa ne sme prezreti čeških napadov. Za Nemčijo je neovrgljivo pravilo, da država, ki sledi češkim tendencijam, ne more biti zanesljiva zaveznica. A sedanja situacija se lahko hipno spremeni. Zlasti ruska politika se lahko spremeni v povsem drugo, in potem se še le spozna v onih krogih avstr., katerim se zdi trozveza zastarela, kolike vrednosti da je ta. — Preobrat, protiven Slovanom, se hoče doseči pri najviših, odločilnih krogih po vplivu Nemčije in Ogerske, ki se tam, žalibog, le preveč upoštevajo.

Српске народне пјесме (женске).

из непечатане збирке В. Радојевића.

7.

(Сватовска.)^{*)}

Младијенци ките вију, Часом добријем.	Младијенци ките вију, Часом добријем.
А нашему домаћину У најбољи час;	За младијех ђеверова, Сретно да им је;
Младијенци ките вију, Часом добријем.	Младијенци ките вију, Часом добријем.
За нашега првијенца, Сретно да му је;	За нашега старо свата, Сретно да му је;
Младијенци ките вију, Часом добријем.	Младијенци ките вију, Часом добријем.
За младога барјактара, Сретно да му је;	За нашега млад-војводе, Сретно да му је;
Младијенци ките вију, Часом добријем.	Младијенци ките вију, Часом добријем.
За нашега млада кума, Сретно да му је;	За нашега ђуверпје, Сретно му је! ^{**)}

*) Ова се пјесма пјева у младожење у очи вјенчања, када ђевојке совијају ките за сватове. В. Р.

**) Ове су пјесме из околице херцеговке. Ову сватовску могао сам доијети и у иввуду, али ја сам је навлаш развиукао, онако како се пјева, ради цијењенијех читалаца »Slovanskog Sveta«. В. Р.

Светке з руских пољан.

(Рускему народу.)

Раумѣи, кто умель —.

1. Какъ ни бѣднѣ¹⁾ наша страна,²⁾ но мы твѣрдо вѣримъ, что ещѣ на долгое время³⁾ рука дающаго на благо родины⁴⁾ не оскудѣетъ, вѣруемъ памятуя⁵⁾ слова⁶⁾ великаго Necker-a: „Un grand pays ne manque jamais de ressources; seulement il faut bien se garder d'en chercher là, où il n'y en a pas“

А. Н. Гурьевъ.

2. Нашъ народъ въстрадаѣть⁸⁾ терпѣливо крѣпостное право,⁹⁾ сохранившее его, однако,¹⁰⁾ нравственно неприкосновеннымъ.¹¹⁾ Но устоятъ¹²⁾ ли онъ въ новомъ работѣ экономическомъ — это еще вопросъ.¹³⁾

C. Ю. Витте,¹⁴⁾ 1885.

3. Sire! Эту реквизицію мы не соберемъ, населеніе не въ силахъ еѣ выплатить. Вы ошибаетесь!¹⁵⁾ Вы понятія¹⁶⁾ не имѣете, сколько этотъ народъ можетъ вынести.

Наполеонъ, 1809.

4. Люди русскаго народа грѣшны, ибо человекъ грѣшенъ. Но основанія¹⁷⁾ русскаго народа истинны, но вѣрованія его свѣты, но путь его правъ.

К. С. Аксаковъ.

5. Не къ пути земному,¹⁸⁾ тѣсному, Созданъ,¹⁹⁾ призванъ нашъ народъ, А къ чему-то неизвѣстному,²⁰⁾ непонятному,²¹⁾ чудесному,²²⁾ Даже,²³⁾ кажется, небесному Тайный гласъ его зовѣтъ.²⁴⁾

Б. Н. Алмазовъ.

1) Ubožna, 2) dežela, 3) čas, 4) domovine, 5) oboža, 6) pomnimo, 7) besede, 8) pretrpel, 9) robstvo, 10) pa, 11) nedotaknena (celega), 12) bo (ostane) tvrden (stanoviten), 13) vprašanje, 14) tedaj še ni bil finančni minister, pač pa je šel ob roko s slovanofili, i se je menda povzdignil na njih perotih, novi sistem se je še le začel. . . , 15) motite se, 16) pojma, 17) osnove (fundamenta), 18) zemeljnemu, 19) vstvarjen, 20) neznanemu, 21) nerazumljivemu, 22) čudopolnemu, 23) celó, 24) Vir k „cvetkam“ Nro. 50—54 gl. „Русский Трудъ“, štev. 1. l. 1898.

Bož. Tvorcov.

po njih dobiva prave, istinite vtise in ne napačnih fantastičnih, kar se dogaja mnogokrat in celó namenoma.

„Atila“ in njegov grad se nam zdita nekaka izjema za to hvalo. „Grad“ je povsem po fantaziji sestavljen, saj za to, kakoršen je bil v istini, nimamo podatkov; Atilova „divjost“ pa se mi zdi pretirana. Pomisliti moramo na sočasne razmere in na to; da nam o njih poročajo le sovražni viri. Divji so bili tedaj v vojni vsi in so, žal, še danes. Znamenito je, da nemška pesen „Nibelungi“ podaja mnogo simpatičnejšo sliko o Atilu nego zgodovinpisci.

Krajevne slike ste dve donavskih obalij; „Visoko gorovje,“ znamenito za nas, ker podaja dve podobi iz Kranjske, namreč slap „Peričnik“ pri Mojstrani in Belopeško jezero — „Praga“, podobe češke stolice, niso praveč srečno izvršene. — „Solina Vielička“ je zanimiva, ker kaže, kako se pridobiva sol. „Obratovanje te glasovite soline se za nazaj noter do 11. morda celo 10. stoletja po Kr.“, pa se ne glasi lepo — slovenski.

Razun tega se kaže in opisuje „romanski samostan“ in „hiša romanskega sloga.“ —

„Vinstvo“ nam slika veselo trgatov. — Živalstvo je zastopano po „levih“ in „drobnici.“ — Svetopisemski podobi ste „Goreči grm“ in „obujenje Lazarjevo.“ zlasti zadnja prav lepa.

Barvasta podoba je „Trnulčica“ po znani nemški pravljici.

X.

Dopisi.

U Trstu, marca mj. 1899.

Dozvolite, gospodine uredniče, da Vam se opet *presentam*. Ja rad *čakulam*, a dok se ne *načakulam* do sita, ne mogu mirovati.

Kako sam Vas *avertil* prije nekoliko vremena, istarski Hrvati ne znaju ni *raisonirati* ni *raisenovati*, nego *rajonati* (ragionare). A njihov *rajonamenat*, *para* mi se (mi pare = čini mi se), da je *fondan* (fondato = utemeljen). Ta glagol nije ni u starohelenskom jeziku tako liepo razvit, kako je u slavenskom. A taj razvitak je *fondan* na stalnih pravilih ili *regulah*, od kojih dipendi (dipende = zavisi) i *potenca* (potenza = snaga) jezika i *fineca* (finezza) govora.

U latinskom i talijanskom jeziku glagoli *finijuju* (finiscono = svršuju) ili na *—are*, ili na *—ere*, ili na *—êre*. Najmanje ih ima s dezinencom (desinenza — dočetak, končnica —êre.

Mi, kad u hrvatskom jeziku ne imamo svoje rieči, liepo se poslužimo talijanskim *vokabulom*. Kad i kad to učinimo, premda nam ne *manjka* domaća besjeda. Nekoji *muškardini* naime misle, da je ono, što je *fabrikano* onkraj *konfina* (confine = medja, granica), pametnije i *finije*. To čine osobito oni gospodičići, koji su *finili* ne samo latinske, nego i visoke škole.

Nu pustimo to — i *provajmo stabilati regule*, kojih ti se je držati, ako nećeš da *fališ*, kada se služiš talijanskim glagolom.

I. Na mjesto dočeta — *are* ima stupiti dočetak — *ati*; sve drugo obično ima ostati, kako već jest u talijanskom jeziku. N. pr.: *pass-are* — *pas-ati*, *vot-are* — *vot-ati*, *cant-are* — *kant-ati*, *predic-are* — *predik-ati* itd.

Pole s podobami za šolo in dom.

Druga serija tega, tudi slovenski podanega, in v našem listu uže pohvalno omenjenega izdanja, podaja razne in večinoma prav lepo izdelane slike, ki bodo gotovo izborno ustrezale svojemu namenu pri pouku, in katere moremo pri njih izredno nizki ceni (10 vinarjev vsaka) najtopleje priporočati v nakupovanje. (Dunaj, c. kr. zaloga šolskih knjig.)

Tudi v tej seriji je največ slik iz zemljepisja in zgodovine. In to je prav, saj ravno v teh strokah najboljše podpirajo pouk. Kažejo se nam »Huni«, »Germani«, »Križari«, »cesar Maks«, »oblega Dunaja po Turkih 1683.« Pri besedilu te slike je omenjen le tako mimogrede poljski kralj Sobieski. Ves čas se je, in to po vsej pravici, slavil on kot rešitelj Dunaja, in le v najnovejši dobi je skušala Slovence sovražeča klika zmanjšati njegove zasluge. Menimo, da se ni njej na ljubo potisnil tudi tu v kot.

Iz kulturne zgodovine zajete so podobe: »Mestno življenje za 30-letne vojske« (ta slika ni preveč jasna in srečna), »Življenje kmetov v 12. veku« „Življenje na cesti v 14. veku« Razlaganje nam riše žalostno stanje kmetov. Beseda je preveč okorna. »Mnogo kmetov pa se je pogreznulo popolnoma v nesvobodno podloštvo (nevoljo) — to se glasi jako nenavadno — Označuje se klativiteštvo: »Potovanje po cesti je bilo nevarno in opasno« (pleonazem). »Viteski turnir« kaže pač lepšo stran viteštva, vendar po prejšnjih slikah ne napravi več onega napačnega, pretiranega idealizma, kakoršega so porodile znane mladinske povesti v svoj čas na večino od nas. In to je tudi velika zasluga teh slik, da mladina

— Susjed je pasal po mojem vrtu. Tko je kantal sinoč u crkvi? Sjutra ćemo volati za gospodina X.

2. Na mjesto dočetka —*êre* ima stupiti dočetak —*iti*. N. pr. fin-ire — fin-iti, avvert-ire — aver-titi, legg-ere — lej-iti, itd. Učenik leji cieti dan. Jesi li finil svoje djelo? Ja sam te avertil na vrieme.

3. Na mjesto dočetka —*êre* stupi kadkad —*ati*, a kadkad —*iti*. Par-êre = par-ati se (činiti se, viditi se), god-êre = god-iti. Što je pravo? Sreća, da je broj talijanskih glagola na *êre* malen. Istarski su Hrvati od glagola na *êre* »ukrali« samo napomenuta dva, t. j. *par-ati se* i *god-iti*; mjesto prvoga, u ostalom. kažu obično *mi se vidi* (mi se čini, mi se zdi), a mjesto drugoga *uživam*.

Tko hoće da dobro *kapi* (capire = razumjeti) stvar, on mora do pomno *leji*, što je »Sl. Svet« publikal koncem *pasane* (passare = proći) godine, i što sam ja evo danas *komponil* (componere = složiti), jedno s drugim.

Avertimenat. Što se je prvi put *šampalo* i što će se se *šampati*, to je *komponjeno*, ne da *dekanam* (decanare = slaviti) istarsku *šegariju*, nego da se *polamentam* proti onoj gospodi, koji nas darivaju: ne samo njemačko-francuzkimi glagolima na —*ivati*, nego i hrvatsko-perfektivnimi na —*ovati*.

Dr. Irnoplesar.

P. S. Pismo nije *frankano*, *skuzajte* (scusare = izpričati)!

Ruske drobtinice.

Съ міру по нитрѣ, голому рубаха.

Rusija odposlje novo znanstveno ekspedicijo na Ostrovid (Spitzbergen). Dovoljeno je v ta namen 100.000 rub.

Ruska vlada je odposlala ekspedicijo za proučavanje osrednje Azije pod vodstvom Kozlova v Mongolsko in puščavo Gobi.

Ruski general Strelnický slavi 50 letnico svoje vojne službe. Znan je po svoji prvi specialni mapi Evrope in po svojih statističnih studijah. Izdal je znanstveno delo »Superficie de l'Europe«.

V proslavo Puškinovo založé novinarji Petrograjski vseučiliško ustanovo za filologa. — Cigani v Novi Derevnji in na Crni reki so zbrali med saboj 6000 rub. ter zgradé Puškinovo proslavno šolo. — Petrograjski umetniki so zbrali zaklad za nagrade slik, ki predstavljajo prizore iz Puškinovih del.

Ruski prevod talmuda v 6 delih za 12 rub. izdá orientalist Pereferkovič.

carska vlada je potrdila pravila novim akcijskim družbam za dvigjenje rudninskih zakladov v Rusiji in izdelovanje istih v industr. namene. Jedno, z osnovnim kapitalom 900.000 rub., sta ustanovila ob Rigi pruski Žid Goldenberg in pruski podanik Martini; druga, s kapit. 2.400.000 rubljev v Izarskem Sergij Deviš in Vladimir Suvorov.

V Rusiji je bil pred 4 leti osnovan fond carja Aleksandra III. za zgradbo cerkva v Sibiriji. Sedaj ima 800.000 rubljev. Pričel je graditi 139 cerkva ob Sibirski železnici; dogotovljenih je od teh doslej 42.

Odbor Sibske železnice, kateremu predsednik je sam car, je objavil izvestje o zgradbi do 1. jan. 1899. Dosedaj je bilo potrošeno na zgradbo Sibske železnice 289.205.992 rubljev. 1898 je bilo zgrajeno v vsem 1000 verst žel. proge. Treba je zgraditi le še petino vse železnice. Delo traje 6 let, poprek torej se je na leto 570 verst dogotovilo. To je največ,

kar se je doslej doseglo pri železniških zgradbah. Na Zaskapijski progi se je izdelalo 440 verst, na Zapadno-sibirski 443 na leto; na Kanadski, ki se je dogotovila od inozemskih najhitreje 438. Na Kanadski je sicer 40 tunelov in 5 večih mostov; na Sibirski pa je 17 velikih rek, in premostitve črez te znašajo nad 24 verst.

Avstr. vojaški pooblaščenec v Rusiji, gen. Klepsch, je slavil svojo 25 letnico v tej službi. »Nov. Vr.« pravi o njem, da je služboval pod tremi carji in prisostvoval vladarskim sestankom v Kromerizu, Varšavi in Beču. Kot učnjak je spoštovan v visokih krogih. Rusko občinstvo pozna zlasti njegovo žalobno koračnico povodom smrti carja Aleksandra III.

Jeden najstarih članov ruske imperat. akad. Arist A. Kunik, je umrl, v 85. letu. Rodom Nemeč, se je naselil 1839 v Moskvi, pričel proučavati rusko zgodovino in črez 5 let postal adjunkt ruske akad. Priobčil je veliko število studij o zgodov. ruskega naroda in ruske književnosti.

Drobtine.

Slovenske. »Slov. Matica« razpisuje iz Jučič-Tomšičeve ustanove 200 gld. nagrade izvorni povesti slovenski v obsegu 10 pol; oziroma po 100 gld. za dve krajsi povesti. Razun tega se izplača še običajna nagrada. Rokopisi naj se pošljejo do 1. jan. 1900.

Dež. zbor kranjski je sklenul, da se kupi umetniška zapuščina bratov Šubicev za 1500 gld.

Kranjska industr. družba, posestnica plavžev v Jesenicah na Gorenjskem, protežuje delavce, ki znajo lomiti nemščino. Tako naj tamošnje ljudstvo uvidi potrebo nemške šole, ki naj se zgradi, ev. na družbine troške. Tudi za nemške propovedi se agituje. Tako se skuša vvesti nova germanizacija na Kranjskem od severa proti jugu.

»Glasbena Mat.« je v koncertu 19. marca proizvajala po Hubadu harmonizane duhovne pesni slovenske iz 16. in 17. veka; slov. narodne pesni; Pahorjevo, od slov. pev. dr. v Ptujtu nagrajeno »Domovino« itd.

G. Gabršček hoče opustiti izdajo »Soče«, »Primorca«, »Adriat. Post« in »Knjižnice« — zaradi napadov v »Sl. N.« Ostro obsojamo osebene napade »Sl. N.«, a ako ti res dovedejo G. do tega, da uresniči svoj sklep, potem le prav sijajno dokaže, da je imel »Sl. N.« prav, ko je trdil, da mu ni nič za stvar, a vse za osebo in gospodstvo. Ker pa tega ne verujemo, se nam tudi ne zdi verojetno, da izvede v prvi jezi in užaljenosti izrečeno grozno.

*

Češke. Sokolstvo plzenske župe bode izdajalo svoj list »Župni Zpravodaj«.

Po 25 letnem prebivanju v Rusiji, kjer je bil profesor, se je vrnil prof. Al. Kašpar v rodno Prago. V Rusiji se je mnogo bavil s proučevanjem kulture krimskih narodov. Zbral si je bogate zbirke, etnografski muzej na malem, katere razstavi v Pragi.

Češki narodni dom v Hernalsu. Za to zgradbo je bil 12. marca sklican shod, ko je namestništvo potrdilo pravila društva. Javilo se je uže nad 200 članov. Nasovetovalo se je, naj slovanska društva v 16., 17. in 18. okraju, katerim je namenjen ta dom, pristopijo kot ustanovniki (po 40 gl.).

Nestor čeških pesnikov, prof. Adolf Heyduk, je v 64. letu ostavil službo šolskega svetnika v Pisku, tu bil tem povodom odlikovan s Fran Jos. redom.

Najstari češki slikar, Bedřich Havránek, je 1. marca umrl v 78. letu.

Župan Kladenski, dr. Reif, je poslal pravosodnemu ministru protest, ker se je ondi za adjunkta pri sodišču ime-

noval Čeh, — dasi je kraj povsem nemški. Tudi advokatje so se radi tega pritožili. — Ko bi slovanske občine, kjer se nastavljajo Nemci, protestovale, to bi imele opravila.

Novi namestnik češkega dež. maršala Jos. Wohanka je bil 1842 rojen v Polehradu pri Brandisu ob Orlici. Posvetil se je trgovskemu stanu in postal predsedniku Praške trgovske zbornice. Ta ga je volila v dež. zbor 1895. V drž. zbor je bil voljen 1891 in 1895.

Českih narodnih šol je 3023 z 9710 razredi, od teh 137 meščanskih. Nemških narodnih šol na Češkem je 2339. Na teh nemških šolah je 1021 českih otrok, zlasti v Pragi. V vsem je 603.587 otrok s češkim, 382.587 z nemškim poučnim jezikom.

Klub českih turistov v Pragi, ki je lani o vel. noči priredil izlet v Bosno in Dalmacijo, priredi letos od 3.—22. maja zopet izlet v Bosno, katerega se udeleži 50 članov, med njimi Praški župan dr. Podlipný.

*

Slovaške. Tiskovna obravnava proti Milanu Hodži (»Slovenski Listi«) je bila 16. marca. Porotniki so ga soglasno priznali krivim škruvanja proti madjarskemu narodu. Dobil je 150 gld. globe.

*

Poljske. Poljaki v Avstriji imajo 77 telovadnih društev z 8294 člani; v Nemčiji 36 društev z 2196 člani, v Ameriki 13 s 366 člani.

Poljska nižja gimnazija v Tešinu se 1899—1900 razširi v višo.

*

Hrvatske. Pri obč. volitvah v Rovinju so v III. razredu zmagali združeni liberalci ital. in hrv. proti kršč. soc. s 533 proti 434 glas.

Karlovška občina je pristopila družbi sv. Cirila in Metod. za Istro kot utemeljiteljica z zneskom 100 gld. — Banka in hranilnica za Primorje na Sušaku darovala je isti družbi 100 gld.

Splitska občina je razpisala 12 podpor za svoje seljake, ki hočejo priti na nauk o kmečkih posojilnicah povodom občega gospodarskega sastanka 4.—6. aprila.

Hrv. pevsko društvo »Trebevič« v Sarajevu pozivlje tamošnje Slovence k pristopu. Poleg hrvatske pesni naj doni tudi slovenska in Hrvat in Slovenec živi v najlepši slogi in bratstvu.

V hrvatski čitalnici Zadrski v korist ubogim učencem hrvat. šol v Zadru prirejena zabava je donesla do 3000 K dohodka.

Hrvatsko gledališče v Zagrebu je 1898 vprizorilo 257 predstav, med temi 51 novostij, (38 dram, 11 oper, 2 baleta). Hrvatskih novostij je bilo 14, ruske 3, češki 2, slovenski 2, francoskih 11, angleška 1, nemških 12. — Hrvatska opera, na katero so bili Hrvatje s polno upravičenostjo ponosni, in ki je slovela tudi v tujini, — prestane z bodočo sezono in gojila se bo samo drama. Vlada je to odredila z ozirom na nedostatek, ki je presegel 20.000 gld.

Hrvat. književno društvo sv. Jeronima je imelo 1898 leta 168.307 gld. imetja; 471 članov se je javilo letos na novo, tako da je vseh 14.389.

Zagrebska občina hoče vzeti na posodo 650.000 gld. za razne mestne investicije. Ker je uže doslej bila v zvezi z oger. hipot. banko v Budimpešti, vzame tudi to posojilo pri nji, tako da bo posojilo te banke znašalo v vsem 2.266.200 gld. Za čas, da se izvrši to novo posojilo, je dovolila dež. vlada začasno posojilo 150.000 gld. iz deželnih zakladov.

—+—

Dijaštvo.

Akad. senat Dunajskega vseučilišča in profes. kolegiji drugih velikih šol so se dogovorili z zavarovalnico, da se dijaki, zlasti medicinci, kemiki in fiziki, ki so v svojem po-

ključu izpostavljeni mnogim neprilikom težke telesne poškodbe zavarujejo proti temu. Vplačajo naj na semester 2 gld. 53 kr. in dobé za slučaj trajne pohabljenosti do 12.000 gld.; za preminljivo poškodbo pa po 3 gld. na dan.

Na Strijskem gimn. v Galiciji je nastal dijaški štrajk. — Na Levovski gimnaziji so štrajkali dijaki 6. gimn. razr., ker je bil kaznovan dijak, ki je v mestu kadil cigareto.

Novo akad. dr. češko v Pragi »Student« šteje uže nad 1000 članov.

19. marca so v Pragi priredili profesorju geologije na češki univ., dr. Woldrichu, proslavo, povodom 40 letnice učiteljevanja in pisateljevanja.

V Pragi se 27.—29. maja oslavi 50 letnica osnutka prvega akad. dr. češkega z veliko dijaško slavnostjo.

Graški »Triglav« je priredil slavnostni večer v proslavo upok. sodniku F. Hrašovcu. Izvenakad. podružnica dr. sv. Cirila in Metoda mu je izročila adresno.

V Varšavi so 15. marca izredno ostro kaznovali štrajkujoče dijake. 194 teh teh dijakov je bilo izobčeno od vseh ruskih vseučilišč in jim tudi prepovedano prebivanje v takih ruskih mestih, kjer so velike šole. Policija je dobila nalog, da v treh dneh iztira obsojence.

Ruski dijaški nemiri so dolgo trajali. Ne le Petrograjski vseučiliščniki, temveč tudi dijaki drugih velikih šol štrajkajo. Kot vzrok se navaja brutalno postopanje policije 21. feb.; radi česar so dijaki zahtevali satisfakcijo. Tudi mnogi profesorji odobravajo postopanje dijakov in obsojajo policijo. Da tu ni nobenega političnega vzroka, dokazuje navdušena demonstracija, katero so dijaki priredili carju, ko je obiskal razstavo slik. — Treba je pa opomniti, da tudi na ruskih visokih šolah rogovilijo očitno in tajno židovski dijaki.

V Petrogradu je bilo 78 vseučiliščnikov radi dijaških nemirov izključenih. Vseučiliška oblast pa je prosila za olajšanje kazni, in res so bili vsi izključenci pomiloščeni ter dobé le male akad. kazni.

Vseučilišče v Halle je protestovalo proti dopuščanju žensk k vseučiliškim naukom, ker provzroča na medicinskih klinikah mnogokako položeno, ki bije sramežljivosti v obraz. Najbrže so židovske dijakinje kaj zagrašila v tem pogledu. No profesorji iste univerze protestujejo proti izjavi dotičnih dijakov ter trdijo, da so dijaki govorili neresnico.

Biskup Strossmayer je v »hrv. mensi acad.« pristopil kot ustanovnik z darom 1000 gld. ter izrekel željo, da se od dohodkov tega daru podpirajo revni, a vredni dijaki iz Djakova.

Ljublj. dež. sodišče je pričelo preiskavo proti nem. višim realcem in njih profesorjem, ker so imeli tajna nemško-nacijonalna društva.

Visokošolci v Milanu so se sošli pod predsed. senatorja Parra, da se dogovoré, kako naj prično agitacijo v korist italijanskim pokrajinam v Avstriji. V ta namen so si izbrali poseben odbor. Agitacija seveda ne bo toliko za Italijane, kakor proti Hrvatom in Slovencem.

—+—

Zmes.

V Pragi so v mnogih cerkvah samo nemške propovedi. Pri cerkvi sv. Jindriha jih je dekan — ker je bila cerkev vedno prazna — namestil s češkimi. Nemški listi so vsi v ognju, in nemške propovedi so se morale zopet vvesti. — V Litomericah pa so letos češke postne propovedi. Zato ščujejo nemški listi proti duhovščini. »Jeli sploh treba, da so za ljudi, ki živé od Nemcev v mestu, lastne propovedi? Ali smemo to provokacijo mirno prezreti? Kaj stvari proti nji nemški mestni zastop?« piše »Leitm. Wochbl.« — V Litomericah živi 3000 Čehov v vseh stanovih. — Kako je bilo v Pragi?

Skladatelj F. S. Vilhar v Zagrebu pozivlje na naročbo glavojske izdaje svoje opere »Smiljana« za katero so se začeli za-

nimati tudi tuji odri. Zato izide tudi s hrv. in nemškimi tekstom. Za predplatnike bo stala 5 gl.

V Ptuju je 28. feb. umrl znani slovenski rodoljub dr. Jakob Ploj za mrtvondom.

Baron Živković je odložil čast podpredsednika srbskega kongresa

Administratorjem grško-vstočne biskupije v Novem Sadu je imenovan vršački biskup Zmejanović.

O namjeranem atentatu na nemškega cesarja v Aleksandriji se je izdaj sodnijsko dokazalo, da je bila od angleško-egiptovske policije vpriporjena sleparija, da postane slavna po svoji skrbi in čuječnosti. —

Mestni zastop v Karlovcu je po prof. Vambergarju poslal 20 gl. za Preširnov spomenik.

V Budimpešti so 27. feb. priredili opozicijski meščani in akadem. mladež bakljado. Šli so pred klub narodne stranke, kjer je govoril neki dijak, a odgovoril posl. Szentivany; na to pred klub nezavisne stranke, ljudske stranke in Ugronove frakcije ter naposled k uredništvu „Magyar Orszaga.“ Opetovale so se ovacije kralju in mim. preds. Szellu.

V Levovu je bila 2. in 3. marca porotna razprava v tožbi drž. posl. Stojalovskega proti uredniku »Dz. Polskega«; dr. Ostaszewski-Baranskemu, ker je očital Stojalovskemu, da je ruski agent in da vzdržuje zveze z ruskim žandarm generalom Brockom. — Toženec je predložil pisma Stojalovskega, iz katerih je razvidno, da je bil v zvezi z ruskim uradnim listom »Dnev. Varšovskij«, v katerem je neki neznan Poljak priobčeval rusofilne članke. — Stojalovski odvrne, da so te zveze bile le literarne. Člankov on ni pisal. — Drž. posl. Daszynski kot pričča potrjuje rusofilno mišljenje Stoj. — Toženi urednik pravi, da je delovanje St. sodil objektivno. Za časa nastopa vlade sedanjega carja so se širile poljske brošure, izdane z ruskim denarjem, kjer se je propagovalo za narodno od Rima nezavisno cerkev, in Stojalovski opisoval kot nositelj poljske bodočnosti. St. je bil v zvezi z gen. Brockom in se mu pismeno ponudil v službo. — Drž. posl. Daszynski pravi, da se je Stoj. izjavil, da je političsko in versko združenje Poljakov z Rusi jedina rešitev. Stoj. se zagovarja, da je po izgonu iz Galicije skušal doseči na ruskem Poljskem novo mesto. Zato je hotel biti sotrudnik raznim ruskim listom Toženčev zastopnik dr. Grek pravi, da je hotel biti St. poljski mesija; da je občina Mestvina poslala v Rim telegram, da prestopi vsa občina v pravoslavje, ako se ne prekliče izobčenje St.-Porotniki so z 8 proti 4 glas. opustili urednika Ostaszewskega. Ta obravnava je zanimiva za proučevanje naših razmer. Notorične so zveze naših Germanov z Nemčijo in njih početje. Ja Bauer, das ist etwas anderes.

Profesorji nemške tehnike v Pragi niso hoteli zaostati za svojimi tovariši na univerzi. 27. febr. so sklenuli v izredni seji prof. kolegija resolucijo v zahvalo češki hranilnici na daru nem. dijakom; zajedno obžalujejo, da so ta velikodušni dar porabili češki listi za nedostojne napade, ki niso vredni, da se ozira, nanje in to ne na hranilnico, temveč tudi na nemške velike šole, napade, ki imajo le namen, da pomnože narodne strasti in sovraštvo proti nem. dijaštvu. Obžalujejo, da je celo eksekut. odbor češke narodne stranke, ki pač ne more tajiti, da imajo Nemci v Pragi pravo do obstanda, do varstva svojih narodnih prav in do vzdržanja svojih kulturnih zavodov, — dal zlorabiti se za memorandum, v katerem podaje krivične (!) obtožbe in tendenciozna sumničnja proti hranilnici in proti dijaštvu. Profesorji pričakujejo, da vlada → ker je vzdržanje in ojačanje nemške univerze v Pragi v interesu dežele in mesta; z ozirom na zgolj dobrotni namen darila in na vedno dostojno vedenje nem. dijaštva v Pragi — prizna hranilnici popolnoma to dobrodelno ustanovo in manifestaciji eksekut. odbora češke narodne stranke dā zasluženi odgovor. Resolucija prof. na tehniki je še mnogo bolj opoprana nego prof. nemške univerze, dasi obe pogrevati iste fraze; kajti ta naravnost kriči po policiji. — Ali je to morebiti tudi dostojno?

Kneginja Monika Stollbergova je vstopila v belgijski samostan. Svoje imetje pa je poklonila sirotam lužičkih Srbov.

Na Dunaju živeči bakrorezec L. Schmidt je češki akademiji znanosti in umetnosti daroval 10.000 gl., ki se naj po njega smrti uporabijo za ustanovo v literarne in umetniške namene.

Vsaka stranka, ki je na krmilu, skrbi le za utvrjenje svoje moči, in pri tem ji je pravičnost do drugih le prazna fraza. To se je pokazalo tudi pri nasvetu premembe volilnega reda za deželni zbor nižavst. Izdelal je načrt posl. Scheicher. in služi naj v prid kršč. social. — Pridrži kurije, a odpravi razloček med mesti in kmeti in vvede novo občo kurijo. Oškoduje liberalna mesta, ne zadovolji social. delavcev, a utvrjuje moč krše roc. obrtnikov in kmetov. Da kriče liberalci, je pa neumestno, ker so oni sami stvarjali

najkrivičnejšo volilno geometrijo. Za Moravsko, n. pr. spominja „Politik“, so dali 1.600.000 Slovanom 11; 664.000 Nemcem pa 25 posl., med temi 9 veleposestnikov. Kupč. zbornice so dobile 3, kmečke občine le 11 posl. Mestne občine so skupljali tako, da je bila večina za Nemce umetno stvarjena. Iglavo so zvezali s Trebičcem in Mezeričem ter nemško vasjo Stannern.

Schönerer je priobčil poziv, naj se pri njem javijo oni, ki hočejo prestopiti k protestantizmu 1. aprila, na rojstni dan Bismarckov, hočejo izvršiti prestop prvih 10.000.

Povodom proslave svoje 30 letnice v juniju priredi Dunajski „Sokol“ izlet v Plzen

Slovaško literarno društvo „Narod“ na Dunaju je 12. marca priredilo svojo gledališko predstavo.

Po šolah v Reki se poučuje deloma v laščini, deloma v madjarščini; tudi francoščina in nemščina se na njih uči, samo hrvatsčina ne!

Aleksandrijski patrijarh Sofronije je slavil svojo 100 letnico v čilosti in zdravju. Tem povodom so mu čestitali: ruski car, romunski, srbski in grški kralj, črnogorski in bolgarski knez.

V Pulju je pričel izhajati nov laški list »Gazzetta del popolo« ki hoče biti glasilo narodne demokracije.

Mirovna konferenca v Haagu se snide 18. maja

Tržaška irredentska »Lega dei goivani« je od namestništva razpuščena, ker se je vedla po irredentski!

V Nizzi se je sviral glasbeno delo ruskega velikega kneza Mihajla, ki se je sprejelo z velikim odobravanjem.

Starešinstvo v Šmartnem pri Litiji je soglasno priznalo potrebo škofijskih zavodov ter imenovalo knezoškofa dr. Jegliča častnim občanom.

V Holandiji je 12 ženskih gimn., na katerih poučuje 115 ženskih in 35 moških učit. Gojenk je 1301.

Protest pastor May v Gradcu je bil od okr. sodišča obsojen na 30 gld kazni, ker je na vseučilišču razglasil vabilo k prestopu k protestantizmu.

„Ostd. R.“ poroča iz Plzna, da se ondi kaže sad slavizacije. Vsak teden je v mestu in okolici po več sto tatvin, vlomov in plenov. Kdor na ulici govori nemški, je v vedni nevarnosti, da ga ubijejo. Ker je 70 letni starček svojega psa po nemško poklical, so ga napadli in pobili. — Tako se lažljivo pisari v Avstriji o Čehih, katere vlada bajé tako protežuje.

Kanonikom v Olomucu je bil imenovan 29 letni pruski princ Hohenlohe. — To imenovanje je med duhovništvom vzbudilo opravčeno nevoljo.

Česko slovnico za Angleže je izdal W. R. Morfill, profesor ruščine in drugih slovanskih jezikov na vseuč. v Oxfordu.

Mickiewiczova slavnost je priredilo 21. feb. društvo prijateljev ruske literature v avli Moskovskega vseučilišča. Prof. Veselovskij je slavil pesnika; potem so se deklamovali odlomki iz njegovih del.

Ker je prenehal list »Nevesinje« izhajati v Nikšiču, zbadajo avstr. listi, a la „Reichwehr“, kneza Nikolo, češ, da je on pisal v list, in da je bil sedaj prisiljen, ustaviti ga, da bi ne dajal povoda k napadom od avstr. strani.

V Sibiriju je bilo 12. marca slovesno umeščenje metropolita Metianu-ja. Na predvečer so mu priredili bakljado in serenado; drugi večer slavnostni banket.

V Draždanih je hotel pri slavnosti nemškega Schulvereina govoriti nemško-češki posl. dr. Zdenko Schücker. Saksonska vlada pa je to prepovedala.

Nemško narodno društvo za mesto Bolcan je na shodu 12. marca izreklo posl. dr. Grabmayerju nezaupnico ter mu odreklo vsako pravo za zastopstvo Tirolske pri sestavljanju skupnih nemških zahtev. Na njegovo mesto je imenovalo dr. Erlerja kot zaupnika v ta odbor.

Pri blagoslovljanju „šolskega doma“ v Gorici je bila žena Lovišček s kamenjem na rami težko ranjena. Šele čez 21 $\frac{1}{2}$ meseca so jo preslišali in našli krivdo pri gojenki učiteljskega, hčeri prof. Benedettija. A pred kazenskim sodnikom (!) je bila obsojena na 10 gl. globe. A ona je še vedno gojenka šole. To je jednaka pravičnost do Lahov in Slovencev!

Turčija si je v St. Hipolitu na Avstr. naročila stroje za fabrikacijo patron, katerih naj ž njimi napravi po 100.000 na dan.

Obcinski zastop v Pulju je sklenul, prispevati k ustanovi laške univerze v Trstu z letnim doneskom 500 gl. od prihodnjega leta nadalje.

Nemški drž. posl. dr. L. Bamberger, politik in narodni ekonom, je 14. marca umrl v Berlinu. Rojen je bil v Moguncu 1823, in

židovske rodbine. Od 1871 je bil član narodno liberalne stranke, drž. posl. in jeden najstrastnejših nasprotnikov Bismarcka. Spisal je več nac. ekon. knjig.

V gališkem dež. zboru je predlagal dr. Kady, da se v srednjih šolah namesto zdravnikov, ki bi imeli čuvati nad higijeno in zdraviti obbolele dijake, a tudi predavali o zdravoslovju. Vvrščeni naj bodo med državne uradnike jednakopravno profesorjem.

V Italiji je društvo »Dante Alleghieri«, ki ima svrha, da širi ital. jezik zvenaj mej kraljevine. Odsek tega društva v Vidmu je poslal tržaškim Lahom bratski pozdrav za njih obrambo dednih prav 3000 lir v podporo.

Občinski mestni zbor v Zemunu je iztiral žurnalista Bresnitza, publicističnega zastopnika razkralja Milana.

V Bolcanu je bila 15. marca tajna razprava proti nemško-nacijon. novinarjema Ulrichu in Kordonu radi žaljenja katol. cerkve: Bila sta obsojena v trimesečni zapor.

16. marca so pokopali Bismarcka in soprogo v mavzoleju v bližini Friedrichsruhe. Pokopa se je udeležil tudi nemški cesar.

Baroni Königswarterji, lastniki veleposestev v Kvasinah na Češkem, darujeje vsakemu sinu svojih uradnikov mesečno 15 gld., ako obiskujejo nemške šole.

Hrvatska maša za mešani zbor, uglasbil Jos. Mandič. Prodaje se po 60 kr.; čisti dobiček je v prid dr. sv. Cirila in Metoda za Istro.

Belgrajsko pevsko društvo je odpotovalo v feb. v Nemčijo, da priredi po nekaterih večih mestih koncerte. Iz Nemčije pojde na Švedsko in Norveško.

V Ameriki je umrl Slovenec škof Vértin 26. feb. v 54. letu.

V Spodnjem Dravogradu je umrl prošt Ant. Wakonig, vrli rodoljub, odbornik slov. posojilnice itd.

V Varšavi je bilo pri prebivalstvu 200.000 leta 1865; 160 sol; sedaj jih je 700 pri preb. 600.000.

Dunajsko češko društvo za širjenje ljudske prosvete je v treh letih svoje delavnosti razširilo 3800 zvezkov v 22 knjižnicah. Članov ima 524.

Dvorni svetnik, vseučilišni prof. dr. E. Albert na Dunaju, slavni kirurg, je praznoval 25 letnico svojega akad. delovanja. — Bil je vedno zaveden Čeh in podpornik Slovanov.

Na Pruskem hodi v šolo 4.700.000 otrok, od teh je 662.000 poljskih; 14.000 čeških, 12.000 lužiških, 20.000 litevskih, 24.000 danskih. — Prusija torej ni tako germanska, kot se sodi o nji.

Za novo namestniško palačo v Trstu je postavljeno v drž. proračun 100.000 gld. Z novo palačo naj pride tudi novi sistem, pravi »Naša Sloga«.

Rusi zbirajo za pravoslavno cerkev v zdravšču San Remo na Rivieri.

Duhovniki Olomuške in Vratislavske biskupije (ki imati svoje ozemlje v Avstriji in Prusiji), prebivajoči na Pruskem, so vložili prošnjo do naučnega min., da se v ljudske šole vvede pouk v materinščini — češčini, oz. poljščini za čitanje, pisanje in veronauk. — Seveda bo to brez uspeha.

Gluhonemica se začne še letos graditi v Ljubljani.

»Z uma svitlim mečem« se zove slavnostna koračnica, katero je zložil K. Jeraj na Dunaju in poklonil ob 30 letnici »Sloveniji.« — Čisti dobiček je namenjen Prešernovemu spomeniku.

Gališki drž. in dež. posl. Chranzowski je 18. marca umrl. Udeležil se je, poljske vstaje 1846 in bil na Pruskem zaprt, a ubežal na Francosko. Vrnuvši se v Galicijo, je vstopil v uredništvo »Czasa« in se 1863 zopet udeležil vstaje. Od 1867 je bil poslanec, od 1890 upravni svetnik Ferd. severne železnice.

Veleposestnik na Gališkem je želel od firme Cahnstein v Dortmundu na Vestfalskem ofert, katera mu se je poslala, seveda nemška — Zavrnul jo je in zahteval poljsko, a dobil odgovor, da je tovarna zaradi te zahteve odpustila vse svoje poljske delavce. — Prva zahteva je bila pretirana; nje posledica pa še stokrat bolj.

V Galiciji je bilo 9 moških in 3 ženske pripravnice. V meških je bilo 1898 leta 1516 rim. kat., 593 grš. kat., 3 prot., 113 Židov; v ženskih 586 rim. kat., 86 grš. kat., 1 prot. — 17 Žid.

Srbsko cerkveno pevsko društvo »Gusle« v Mostaru je sklenulo na svojem občem zboru, da se njegov člani, ki so 10 let pri društvu, imenujejo častnimi. Vladni zastopnik ni dovolil, da se kritikuje prepoved, da društvo ne sme prirejati zabav. Jednoglavno se je sklenula pritožba proti tej prepovedi na ministerstvo.

V Atenah umrši grški bankir Syngros je zapustil 30 milijonov za narodne in dobrodelne namene.

Kralj srbska akad. nauk v Belgradu je 22. februar. st. st. imela svečano sejo, v kateri je Nikolič predaval o leposlovju in književni kritiki.

Prince Friderik Schwarzenberg se je izjavil v razgovoru s poslancem, ki je rekel, da je princ pri zadnji izvolitvi podpiral kandidate združenih čeških poljedelcev proti kand. svobodomiselnega na-

rodne stranke, — da kljub osebemu znanju ni stvoril tega, ker smatra cepjenje narodnih sil v veliko škodo za ves češki narod.

Schönerer je govoril v Tuškovem na shodu »zaveze nemških kmetov« iz »Ostmarke« — proti kršč. soc. dr. Luegerju ter proti soc. demokr., ki stojé v službi Židovstva.

Razmerje strank v ogerski zbornici je naslednje: Poslancev je 413 ogerskih in 40 hrvatskih; v vsem 453. Vladna stranka šteje po zopetnem vstopu izstopenih posl. 286 članov, narodna 37; vladnih pristašev s Hrvati vred je torej 363. Nezavisna stranka ima 51, ljudska 16, Ugronova 7 članov, divjakov je 16, od teh pa pristopi 9 Saksoncev najbrž vladnemu taboru, tako da bo Szell štel 372, opozicija pa 81 glasov.

V Trstu so 6. marca pokopali bivšega Garibaldinca pri zelo piéli udeležbi. Na grobu je govoril Pantaleoni, ga slavil kot soborileca izza »srečnejših časov«, to je, iz za dobe, ko so Garibaldinci napadli Avstrijo. — V imenu Tržaške omladine je bil darovan zelen venec z rudečim trakom in belimi črkami. Drugi dan je občinstvo priredilo govorniku pri vstopu v gledišče (nemški operi) ovacijo.

Marčna proslava delavcev na Dunaju je bila povsem mirna. Kakih 15.000 delavcev je posejilo centralno pokopališče in defilovalo pred spomenikom padših 1848. Skaret je govoril nemški, Krapka češki, potem še jeden poljski in jeden italijanski.

Srbski poslanec v Londonu, Mijatović, je kot predsednik banketa, kateremu je prisostvovalo 250 oseb iz diplomatskih, parlamentarnih in trgovskih krogov, govoril o trgovskih odnošajih med Veliko Britanijo in balkan. deželami. Naglašal je, da Angleži v Srbiji in ostalih deželah, kot pospeševalci materijalnega blagostanja, najdaje vedno »odprte duri in odprta srca.« (Gut gebrüllt Löwe; le dajte se skubsti po svetovnih kramarjih angleških in židovskih! Op. ur.)

Municipiju v Tridentu je volil neki Hamberger 2000 gld.; dohodki te vsote naj bi se enakomerno delili med laške in nemške šole ubogim učencem. Občinski zbor je odklonil ta legat. »Gaz. Istriana« pravi, da radi tega, ker bi bil legat v podporo laškim, dečkom, ki obiskujejo nemške šole, ter tako vaba za nemške šole: to bi bilo škodljivo za narodni značaj mesta, kajti prvi pouk, ki se daje v tujem jeziku, je v prvo veliko oviro za umevanje materinega jezika, v drugo ovira v duševnem razvitku otroka ter uničuje ali zmanjšuje vzgojevalno delo, ki je glavna zadača ljudski šoli. Tako piše laški list, ki pa slovenske in hrv. otroke tira v laško šolo in jim ne privoščii pouka v domačem jeziku.

Razgled po slovanskem svetu.

a) Slovenske dežele.

Kranjsko. V Ljubljani se snidejo 6. apr. trgovci in obrtniki na velik shod v obrambo svojih interesov proti katoliškim konsumnim društvom.

Tržaško. Vlada je razveljavila sklep Tržaškega mestnega sveta o ničnosti Nabergojeve izvolitve.

Goriško. V Gorici so po noči sistematiška razgrajanja italijanašev, ki sramoté Slovence: a tudi napadi na slovenske prebivalce se množé. Da bi to bilo drugod in proti drugim, kedaj bi se uže stvoril temu konec z vso strogostjo.

Slovenski poslanci goriški so poslali grofu Thunu spomenico, v kateri zahtevajo, da se dá Slovincem mesto dež. glavarja, za to mesto se imenujeta kot kandidata grof Alfred Coronini in dr. Gregorčič; kandidata Italijanov sta dr. Pajer in dr. Egger.

Štajersko. Za vinorejsko šolo v Ljutomeru posiljajo južno štaj. občine prošnje na dež. zbor. Šola bi bila ondi potrebna in koristna.

Koroško. V koroškem dež. zboru so bili slov. poslanci popolnoma prezrti pri volitvah v odseke.

b) Ostali slovanski svet.

Obče. Vojni proračun za 1900, ki se predloži delegacijam, bo povišan za 23 milijonov, deloma vsled

povišanja oficirskih plač, deloma vsled pomnoženja prezentne vojne.

Nadvojvoda Ferdinand je potoval po Dalmaciji. Na Visu se je izkrcal in položil lovorov venec na spomenik Viškim junakom.

Trgovsko min. pozivlje trgov. in obrtne zbornice, naj zaslišijo želje obrtnikov in trgovcev in stavijo min. svoje nasovete za pospeševanje avstr. izvoza, in naj se zavzamejo najizdatneje glede mest, na katerih bi bilo namestiti odposlancev, glede kandidatov, ki so v to sposobni jezikovno in strokovno, in glede snovanja eksportnih sindikatov z ozirom na proizvodna središča, ki so v okrajih zbornice.

Madjari nočejo, da bi se skupno vojno ministerstvo imenovalo »Reichs-Kriegsministerium«, temveč le »gemeinsames Kriegsministerium«. Stvarno je pač to vse jedno, ali značilno je to, da Madjari perhoreskujejo ime »Reich«, kar pomenja pri nas vsaj v nekem pogledu še vedno »jednotno državo«, toliko, kolikor n. pr. slovenska beseda »cesarstvo«. Bojazen pred slovom »Reich« izvira iz istega vzroka, kakoršen je bil pri tem, da se je n. pr. armada imenovala »c. kr.« bez veznika »in«. Hočejo imeti dokumente, da so samosvoji, le iz milosti in zvezi s tostransko polovino.

„Proč od Rima!“ Na Nemškem se vedno bolj gibljejo z namenom, da bi v Avstriji Schönerer in Wolf pridobila kar možno mnogo proselitov, odpadnikov od kat. cerkve ter pristopnikov k protestantizmu. V Avstriji se raznašajo brošure in zaupna vabila, v katerih se tvrdi, da je popolnoma preskrbljeno za denar in za pastore, naj le bez skrbi prestopajo. Na severnem Češkem in drugod so sedaj pastori posebno delavni; imajo shode, na katerih kažejo na ugodnosti protestantizma v verskem in nacionalnem pogledu.

Dunaj. 21. marca je bil protestni shod krščan. soc. proti razsodbi upravnega sodišča o subvenciji katol. cerkve. Udeležencev je bilo vse polno v rotovski ljudski dvorani. Sprejela se je resolucija, naj vlada razveljavi to razsodbo, ker vznemirja prebivalstvo in ruši avtonomijo občine.

Češko. V Libercu je zahteval odvetnik dr. Hlinak pri obravnavi proti dvema Čehoma, da se odklonita dva senatna člana, ki nista zmožna češčine. Sodišče temu ni ustreglo. Dr. Hlinak se je pritožil na dež. nadsodišče, a bil od tega obsojen na 25 gl. kazni.

Česki kmetovalci so uvideli, da imajo glavni dobiček trgovci z njih pridelki, Židje. Med žitnimi trgovci je 20 proc. Čehov, a 80 proc. Židov. Da so oprosté teh bezvestnih odrtnikov, snujejo skupna žitna skladišča po raznih krajih.

V Časlavi je 26. marca dr. Engel na vol. shodu rekel, da bi po naravni logiki, morala vlada iti na revizijo ustave in premembo sostave centralnega parlamenta. Bezparlam. čas so vsi mogočni prijatelji Nemštva izkoristili, da privedejo zopet Nemštvo do hegemonije. Sedaj ne vlada parlam. boj, temveč skrivno spletkarstvo, ki je pa mnogo nevarnejše.

Moravsko. V dopolnilni volitvi v dež. zbor je bil v moravski Beli cerkvi 16. marca v mestni skupini za umršega dr. Promberja izvoljen nemškolib. župan dr. Flachky s 487 gl. Češki kandidat, okr. zdravni dr. Kurfürst, je dobil 403 glasove.

Dež. zbor moravski je dovolil 30 ustanov po 300 gl. za obisk svetovne razstave v Parizu 1900.

Ogersko. Saškimi poslancem, ki so se poklonili Szellu, je ta rekel, da naj se ne bojé za svoj jezik in svojo narodnost, a želi, da bi v prvi vrsti upoštevali, da naj bodo verni sinovi madjarske države.

Pri min. preds. Széllu, trgov. min. Hegedúsu in pravosod. min. je bila pod vodstvom biskupa Firčaka deputacija pred 2 leti ustanovljenega »ruskega odbora«. Izročila jim je spomenico za podpiranje društvenih naporov. — Min. preds. jim je zagotovil, da je s toplim interesom sledil patrijotičnim težujam odbora ter da ga hoče po možnosti podpirati tudi materijalno. Isto sta izjavila tudi druga dva ministra. — Ta »ruski odbor« je društvo renegatov, delujoči za madjarizacijo ogerskih Rusov. Na Ogerskem je do 150.000 Rusov, unijatov, ki imajo slovansko liturgijo. A odbor je sklenul, da naj se v tri ruske biskupije vvede madjarščina kot liturgični jezik. Sv. stolica je to zabranila. — V Ungvaru izhaja »Ruskij Listok« ki se bori, proti madjarizaciji liturgije in naroda, proti temu izhaja v madj. in ruskem jeziku »Rušnjak.« za madjarizacijo.

Črna Gora. Črnogorski knez naslednik je preko Dunaja odpotoval v Petrograd.

Bolgarsko. Knez Ferdinand bolgarski je razpustil sobranje in določil nove volitve na 7. maja.

Bolg. agent Markov je 23. marca izročil vel. vezirju not. v kateri protestuje proti nasilstvom Turkov nad Bolgari in opozarja Porto na opasno in neznošno položenje v evropskih vilajetih.

Rusija. V Petrograd je dospela deputacija 500 môž s Finskega, ki je hotela naprositi carja, da prekliče svoj reskript. Donesla je saboj peticijo s 600.000 podpisov. A ni bila sprejeta. Fince šuntajo tuji vplivi.

V Finski vlada silen švedski vpliv, ker je bila dežela do ruske okupacije 200 let pod Švedi. Zlasti pri razumništvu vlada le švedski jezik. Rusiji to seveda ne ugaja. Finci so imeli doslej mnoge svobode in nezavisnosti od Rusije. Aristokrati so protivniki Rusije ter se skušajo tudi v gospodarskem pogledu povsem osamosvojiti. — Finski zastop je sklepal zakone, ki so bili le v korist bogatim slojem, a v kvar prostemu narodu. Mladofinska stranka pa je nasprotnica švedsko-finske in zahteva vvedbe finskega jezika v vse urade. Tudi ta je neprijazna Rusiji.

Odbor Sibirske železnice je sklenul, da izvrši veliko kulturno delo, naseljenje Sibirije. V ta namen je bilo izmerjenih 5,744.000 desetin, od katerih se je 4,308.000 uže izročilo naselnikom v obdelovanje. Dosedaj je poldrug milijon ruskih naselnikov v Sibiriji. — Tudi našim rojakom, ki si iščejo v Ameriki sreče, bi bilo svetovati, naj se rajši selijo na Rusko.

Po naročilu carjevem je poslal minister vnanjih poslov, grof Muravjev, poslanico zastopnikom Rusije v inozemstvu, s prošnjo, da izrečejo vsem onim, ki so javili svoje priznanje mirovni ideji, carjevo zahvalo.

Francija. Predsed. francoske republike, Loubet, je 18. marca sprejel diplomatske zastopnike, ki so mu čestitali k izvolitvi. Nagovor je imel avstro-og. poslanik grof Wolkenstein. Z največim zaupanjem zremo v bodočnost, ker je francoski narod dal zopet nove dokaze neovrgljive privrženosti ideji miru in napredka. Spominjal se je svetovne razstave, za kateri čas ne bi bilo spretnejšega in vrednejšega predsednika nego je sedanj; ter bivšega predsed., ki je tako spretno vodil francoski narod. Loubet se je spominjal smrti svojega

prednika ter pojavov sočutja, ki so tem povodom došli od vseh krajev, ter omenil, da se nadeja od svetovne razstave zblizanje narodov.

Nemčija. Nemški državni zbor je odklonil predlog, da se mirovno število nemškega vojništva pomnoži, z 209 proti 241 glas. Odločitev v tretjem čitanju pa je bila za vlado ugodna. Vojni minister je po avdijenciji pri cesarju privolil v črtanje 7006 môž, katero je sklenula komisija, zato pa se je sprejel dostavek, da vlada prične nove dogovore, ako bi se privoljena pomnožitev vojne skazala premajhna. — Tako je srečno rešena kriza.

Pred 3 leti je Viljem II. brzojavno čestital transvalskemu predsed. Krügerju k zmagi nad Cecilom Rhodesom, katerega so ofic. nemški listi opisovali kot lopova. Sedaj pa ga je sprejel v avdijenciji in razpravljaj z njim vprašanje o železnici med Kairom in Capstadtom. Angleški listi smatrajo ta sprejem dokazom popolne sprave med Anglijo in Nemčijo, ki si napraviti pogodbo in načrt za skupno postopanje v Afriki.

Prof. Delbrück je bil disciplinarno kaznovan z globo 500 marek radi svoje kritike o izgonih Dancev.

Poljske matere s Poznanjskega so 19. marca imele v Bazaru protestni shod proti temu, da jim pruska policija prepoveduje poučevati poljske otroke v materinščini zasebno in brezplačno. Sošlo se jih je krog 500.

Turčija. Albanci so poslali sultanu nekoliko udanostnih adres, v katerih mu zatvrjajo, da hočejo živeti v prijateljstvu s kristjani.

Sultan je Nemčiji dovolil, da zgradi luko na azijski obali. Vanjo se bodo stekale anatolske železnice, ob katerih Nemčija sozida skladišča.

Književnost.

„Slavisches Echo“, novi list, ki smo ga naznanili v 5. št. „Sl. Sveta“, bode izhajal pod uredništvom našega lista po trikrat na mesec na 8 straneh, običajno z večimi ali manjšimi prilogami, in bode imel format in enak papir, kakor „Slov. Svet“. Prva številka novega lista izide okolo 5. aprila t. leta in se razpošlje med razne slovanske narode brezplačno in bez potrebe povrnjenja na ogled. Med Slovence se razpošlje na ogled vsem naročnikom „Slov. Sveta“ in potem raznim rodoljubom posvetnega in duhovenskega stanu. Svečeniki si ga morejo naročiti, ne da bi jim očitala vest kaj radi tega; saj bode list prinašal članke in poročila tudi od njih strani, ker ne bode izključena iz lista nobena stranka, noben stan slovanskih narodov.

„Slavisches Echo“ stoji na leto gl. 5, na pol l. gl. 2-50 in na četvrt l. gl. 1-25. Posamična št. stoji 14 kr. V zvananje države stoji na leto 6 gl. Inserati se sprejemajo po dogovoru in so primerni zlasti za take firme, ki pošiljajo svoje blago v razne slovanske dežele. Pisma, dopisi in naročnina se pošiljajo uredništvu in upravnistvu na Dunaj (Wien, IX., Eisengasse Nro. 13.) Slovincem naznanjamo, da se pojedine številke „Slavisches Echo“ dobivajo na prodaj: v Trstu v tabakarni via Caserma Nro. 1., v Ljubljani pa pri knjigarju Schwentnerju.

Slovincem priporočamo „Slavisches Echo“, da se naročajo nanj; program jim posebe razloži pomen izhajanja tega li-ta. Naj pa rodoljubi gledajo tudi nato, da se nanj naroče kavarne, gostilne in društva. Treba je, da ga čitajo tudi tujci, da bodo videli, kakó Slovani mislijo o njih zahtevanjih in namerah, ki jih imajo s Slovanstvom.

Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko. Urejuje Anton Koblar. Letnik IX. Sešitek 1. 1899. Vsebina: 1. Fridolin Kavčič: Znameniti Slovenci. 2. A. Koblar: Iz kronike krškega mesta. 3. P. pl. Radicz: Kranjski dijaki na nemških vseučiliščih v XVI. in XVII. veku. 4. Simon Rutar: Rimska cesta »Aquilaia-Siscia«. — Mali zapiski: I. S. Rutar: Prazgodovinske izkopine na Dolenjskem. 2. Mat. Sila: Od kod ime Tomaj? 3. J. Vrhovnik: K životopisu slovenskega pisatelja Jurija Gollmayra. 4. Slovenski napisi na

stari cerkveni umetnini. 5. Slovestvo. — Naročnina se pošilja v Ljubljano, in sicer 2 gl. na leto; člani, ki plačajo 3 gl. na leto, dobé »Izvestja« in posebno izdanje „Mittheilungen“ brezplačno. »Izvestja« kot najtemeljitiši časopis za slovensko zgodovino najtopleje priporočamo i ostalim Slovanom.

Jugoslovanska akademija je za 1898 izdala 6 knjig. V Radu (knjiga 46.) je završetek razprave dr. P. Matkoviča »Potovanje po balk. polotoku v 16. veku«; završitev razprave dr. M. Rešetarja o »primorskih lekcijonarijih 15. veka«. Klaičev sestavek »o hercegu Andriji« (1197—1204) in Milasova razprava o dubrovniških besedah v Vukovem slovarju. Knjiga 47. »Rada« prinaša naravoslovne in matematiške razprave. — »Stariue«, knjiga 29. donša dve razpravi E. Laszowskega: »Arkivi županije sremske« in »Izvestje Ivana Pieronija o hrvat. gradovih in mestih 1639«. — Dr. Jelič priobčuje »Régestum litterarum« zadrškega nadbiškupa Mateje Vallaresa (1449—1496); Polivka tolmači »srednje bolgarsko evangelje Srečkovičevo in njegov odnošaj nasproti ostalim cerkvenosloven. verzijam evangelija.« Pridejana sta dva fotografska posnetka. — »Hrvatski spomenici« knjiga I. (1110—1499), ki je izšla v VI. delu zbirke »Monumenta historico-juridica Slavorum Meridionalium«. V tej knjigi je pričela akademija pod redakcijo Gj Šurmina izdavat i spomenike za hrv. zgodovino, ki so priobčeni v raznih zbirkah. V tem zvezku je natisnenih 277 listin. — »Zbornik za narodni život in običaje južnih Slovanov«, zvezek III., druga polov. S 5 slikami; prijavlja nadaljevanja raznih razprav, tako Kube Ljudevita o »narodni glasbeni umetnosti v Dalmaciji.«

V Aleksincu v Srbiji izhaja „Karadžić“, list za srbski narodni život, običaje in predanja; izdaje ga Gjorgjevič.

„Album slovanskih napevov“. 50 slov. napevov za klavir priredil F. Gerbič, založil Schwentner v Ljubljani. 1 gl. 50 kr.

„Живое Слово“, ежемѣсячный литературно-научный и политический журналъ. Выпускъ II. Содержание: Бунтъ въ Соновѣ. Разказъ И. А. Габлы. — Очерки сельской жизни. II. — Изъ народной литературы. Ю. А. Яворскаго. — Изъ близка и далека. Изъ Софин. Болгарина, изъ Праги. — Новости русской литературы. — Замѣтки и отголоски. — Библиография. — In več pesnij. Stoji na leto 6 gl., za pol l. 3-50 gl. Naročnina se pošilja uredništvu „Живаго Слова“ во Львовѣ (Lemberg), улица Гауснера, г. 18.

„Српски дом.“ Nov književni list je pričel izhajati po dvakrat na mesec v Zagrebu.

О заслугахъ Ф. И. Буслаява, какъ ученаго лингвиста и преподавателя. Рѣчь Будде Е. Казань, 1898.

Материалы для изученія великорусскихъ говоровъ. Вып. V. С.-П. 1898.

Русская Библиотека. Изданіе И. Н. Пелеха. 1899 г. Выпускъ I. и II. — Январь, Февраль. Vsebina: Гр. Е. А. Салась: Служитель Бога. Исторический романъ въ двухъ частяхъ. Часть I. (Стр. 1.—112.). Та biblioteka je pričela s tem dvojnatis zvezkom novo leto, izhaja pa od l. 1897 ter je doslej z maloruskim tolmačenjem obelodanila celo vrsto velikih, znamenitih del prvih ruskih pisateljev. Podaje 12 snopičev na leto za 2 gl. 40 kr.; naročnina se pošilja na adresu: Издательство „Русской Библиотеки“, во Львовѣ (Lemberg), Русская ул., Nro. 3.

Die Labialisierung und Palatalisierung im Neuslavischen. Peter Polanski. Berlin 1898.

Vabilo na naročbo. S to (6. št.) zavrsujemo letošnje četvrtletje. Prosime vljudno za obnobljenje, oziroma doplačanje naročnine tudi za prvo četvrtletje. — Somišljenike in prijatelje prosimo, da širijo list med znanci in na tujem živimi rojaki. Zahtevajte »Slovanski Svet« povsod po javnih lokalih in kavarnah.

„Slovanski Svet“ je na prodaj v posamičnih številkah: v Trstu via Caserma Nr. 1. (tobakarna), v Ljubljani pri g. L. Schwentnerju, knjigarju. — Pri Schwentnerju so tudi na prodaj od »Slovanskega Sveta« založene knjižice, kakor: Ruski prevod Levstikovega „Martina Krpana“, „Naši knjižni grehi“, „Rusko pravopisanje za učeče se“.

Upravništvo „Slov. Sveta“

oddaje prejšnje letnike tega lista s poštnino vred po 2 gl. 50 kr. Ruski prevod Levstikovega „*Martina Krpana*“ se razpošilja po 15 kr.; „*Rusko pravopisanje za učeče se*“ po 10 kr.; „*Naši knjižni grehi*“ po 12 kr.; „*Das Parteiwesen der Slaven in Böhmen*“ po 55 kr. * * * * *

Popravki k 5. št. „Slov. Sv.“ Str. 67., desna, 20. vrsta sp.: po robu, nam. vobu; ondi 8. v. sp.: in tudi varni pred . . . ; str. 68, leva, 15. v. sp.: približala; ondi 37. v. sp.: **postulat**, nam. podstulat; 69, leva, 5. v. zg.: pomirila; ondi 22. v. sp.: ona izvrši (izbrši »na«); 74, leva, 15. v. sp.: Промышлености; ondi, desna, 20. v. zg.: Первой, nam. невоми.

Na znanje „Кружокъ любителей русскаго языка“ (Krožek prijateljev ruskega jezika) na Dunaju bode imel svoj letošnji drugi obči zbor 15. aprila ob 7. uri zvečer v »Nussdorfer Bierhalle« (Reichsrathstrasse Nro. 5.). Ker se bodo razgovarjali o važnih rečeh, je treba, da se udeležé členi kar možno v polnem številu.

Dne 16. aprila bode posvečenje nove pravoslavne cerkve ruskega poslanstva na Dunaju Ob tej priliki dojde mnogo ruskih dostojanstvenikov in pravoslavnihi viših hierarhov udeležiti se svečanosti.

JOSIP WINTER,

dekoratör

Ramperstorferstrasse Nr. 28 WIEN, V., Ramperstorferstrasse Nr. 28
oddajnik c. kr. Terezijanske akademije na Dunaju

se priporoča za napravo dekoracij vsake vrste, za kotiljonske figure, izpostavljanja, slavnostne vozove, slavoloke etc., etc. po svojih idejah ali pa po naročilu v plastičnem in dekorativnem delu. — Nadalje najbolje izdelovanje zastav, grbov, napisov, transparentov, pokrival, kotiljonskih tur in kostjume popolnjočih predmetov po najnižih cenah.

Potrebno za vsakega trpečega na griži (Bruch).

Tiesel-ovi ces. kral. izključno priv.
pasi od griže,

zdravniško poskušeni, nedoseženi, n. j. se nosijo noč in dan.

Po jedni strani gl. 3-50, po obeh straneh gl. 5.
Priznanja od g. dr. Weis-a, emerit. sekundarnega zdravnika I. reda Dunajske obč. bolnice, Dunaj.

KAROL TIESEL,
patentni imetnik in proizvoznik.

WIEN,

VII. Westbahnstrasse No. 35.

Wilh. Fonster,
gravör.

Ateljé za vsa graviranja v zlatu, srebru, žlahtnem kamnu, steklu in kovini. Izdelovanje monogramov, grbov, stanc, šablon, pečatov, pečatnih znamenek, stampilij iz kavčuka in kovin in tipov kavčukovih.

Wien, XIV./2, Mariahilferstr. 198

k „zlatemu solncu.“

Izdeluje sam znamenja za društva in klube.

Zboljšano Kneipp-ovo zdravljenje proti **glavoboli in izpadanju vlàs**

dela čudovite uspehe pri nervoznosti, kronični bolečini glave, migreni, nevralgiji in drugih boleznih glave.

Steklenica mazila za vlàs gl. 1.-, 2.-, 3.-, z navodom uporabe vred.

P. FRÖTSCHER,
specialist za bolezni vlàsov,
Dunaj, XVIII. Theresiengasse.

C. in kr. imetnik privilegij
I. Dunajska votla brusilnica na par za umetno brušenje in britve in zaloga jeklenega blaga
LEOPOLD SCHÄCHTER
Wien I.

Reichsrathstrasse 9.
Aparati za samobritje se jamóijo, trpežni in dobri.

Zaloga vseh vrst rezil.
Specijaliteti:

Noži za radiranje in škarje za podobe v vseh veličinah.
Naročbe v provincijo se brzo izvršujejo.

Rezila, poslana za nabrušenje, se obratno izgotavljajo

Podgane in miši

delajo največo škodo po kleteh in skladiščih.

Najhitreje jih pokonča od mene iznajdena uničevalna pasta, katero more uporabljati povsod vsakdo. Cena pašti pol kilo gl. 1-50. Izgotavljam tudi najnovejši, od občinstva kot najbolji priznan mehaničen skopec za podgane in miši, kateri prekaša vse dosedanje iznajdbe v tej stroki. Moreš jih s tem skopecem vloviti 15 do 20 ne da bi ga napravljaj na novo. Cena skopeca za podgane gl. 4-—, za miši gl. 1-80 do 2-60. — Skopci za štorlje gl. 1-20. Prodajalec odstopke.

Prodaje in izdeluje

L. Pösch,
Spengelmester.
Wien, XVII. Bez. Blumengasse 60.

Izdeluje akvarije na sten, na mizo, kabine za kopanje ptic, svetilnice ročne, stenske, za voze in stolbe.

Temnih sob in prostorov ne več!

Reflektorji za dnevno svetlobo
od

Josipa Striebl-a,
II., Scholzgasse 6. Wien.

Cene:

V cenah je vključeno tudi postavljenje s skladišča:

Dunaj.

Izredne veličine po specialnem tarifu.

Olepšave posebe se rabijo po velikosti bronsovane ali pozlačene.

Nr.	Dalžina	Širina	gl. d. v.	Krone
	Centimeter			
1	80	40	12	24
2	80	55	14	28
3	80	65	16	32
4	80	80	20	40
5	100	65	20	40
6	125	80	25	50
7	125	100	28	56

Osnovano 1872.
Senzacijonalna iznajdba.

Ces. in kralj. izključ. privilegij.

Radikalni pomoček proti potu nóg, dobi vsak, ki trpi na teni, le z nošo črevljev za pót, katere sem iznašel sam, kateri so s. e. kralj. patentom odklikovani in varovani, in kateri so izdelani v impregniranim vdelanjem usnjastih podplatov; ti črevlji imajo lastnost, da do cela in za vselej odstranjajo sitni pot na nogah, nastajajoča vnetja in najhujše ozebke in kurja očesa.

Naročbe od zunaj se izvršujejo v 14 dneh proti poštnemu povzetju, ilustrirane prospekte z navodom, da vzameš mero sam, grtis in franko.
Jos. Hanzlik, Wien, XIII., Weisgasse Nr. 2.

„SLOVANSKI SVET“ izhaja v 10. in 25. dan vsakega meseca, in sicer na 16 straneh. Stoji za vse leto gl. 5, pol leta gl. 2.50, četrt leta gl. 1.25. — Za učitelje, učiteljice in dijake za vse leto 4, za pol leta 2 in za četrt leta 1 gl. — Posamične številke se razpošiljajo po 20 kr. — Zunaj Avstro-Ogerske na leto 6 gl. 50 kr. — Inerate sprejema upravništvo. — Naročnina, reklamacije in vsakovrstna pisma naj se pošiljajo F. Podgorniku na Dunaj (Wien), IX., Eisengasse Nr. 13.